

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

Diplomová práce

Souběh trestných činů a jeho trestání

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

Souběh trestných činů a jeho trestání

Zpracovala: Markéta Stehlíková

Plzeň, 2014

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci na téma: *Souběh trestných činů a jeho trestání* zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, březen, 2014

.....

Poděkování

Chtěla bych poděkovat JUDr. Jindřichu Fastnerovi za vedení mé diplomové práce, cenné rady a odborný dohled. Mé poděkování patří také Mgr. Vladimíře Huřtákové za pomoc při gramatické a stylistické kontrole práce.

Obsah:

ÚVOD	7
1. Historický exkurz do právní úpravy mnohosti trestných činů	9
2. Mnohost trestné činnosti.....	12
2. 1 Rozlišení souběhu trestných činů a recidivy	15
3. Druhy souběhů trestných činů	16
3. 1 Jednočinný souběh.....	16
3. 1. 1 Jednočinný souběh stejnorodý	17
3. 1. 2 Jednočinný souběh nestejnorodý	18
3. 2 Vícečinný souběh.....	19
3. 2. 1 Vícečinný souběh stejnorodý	19
3. 2. 2 Vícečinný souběh nestejnorodý	20
4. Pojem skutku	22
5. Zdánlivý souběh trestných činů - vyloučení souběhu.....	25
5. 1 Poměr speciality.....	26
5. 2 Poměr subsidiarity	27
5. 3 Faktická konzumpce	30
5. 4 Trestné činy pokračující, trvající, hromadné	32
5. 5 Trestný čin opilství	34
6. Účinky souběhu trestných činů	35
6. 1 Hmotněprávní účinky souběhu	35
6. 2 Procesněprávní účinky souběhu	36
7. Trestání souběhu	38
7. 1 Zásady trestání	41
7. 1. 1 Zásada kumulační (sčítací).....	41
7. 1. 2 Zásada absorbční (pohlcovací).....	42
7. 1. 3 Zásada asperační (zostřující).....	43
7. 2 Trest úhrnný.....	44
7. 2. 1 Ukládání a výměra úhrnného trestu	44
7. 3 Trest souhrnný	47
7. 3. 1 Ukládání a výměra souhrnného trestu.....	48

7. 3. 2 Upuštění od uložení souhrnného trestu	53
7. 4 Zpřísnění v případě vícečinného souběhu většího počtu trestných činů ...	55
8. Srovnání se slovenskou úpravou	58
ZÁVĚR	61
ENGLISH SUMMARY	62
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	64
Příloha:	68

ÚVOD

Tématem mé diplomové práce je souběh trestných činů a jeho trestání. Toto téma jsem si zvolila z důvodu mého zájmu o oblast trestního práva a také proto, že v současné době je toto téma velmi aktuální vzhledem k nárůstu kriminality ve společnosti. Případy sbíhající se trestné činnosti jsou velmi rozšířené a v praxi se s nimi setkáváme velmi často.

Hlavním cílem diplomové práce je objasnit pojem souběhu trestných činů a odlišit od ostatních forem mnohosti trestné činnosti, neboť pro souběh trestných činů je stanoven jiný postup při trestání. Při souběhu trestných činů totiž pachatel spáchá více trestných činů dříve, než je za některý z nich vyhlášen odsuzující rozsudek soudem prvního stupně, tudíž se ocitá v situaci, kdy mu nebyla dána možnost nápravy. Naproti tomu pachateli recidivistovi, který spáchal další trestný čin poté, co již byl odsouzen za jeho jiný trestný čin, byla již možnost nápravy dána, ale nebyla pachatelem využita. Tyto okolnosti se projevují při způsobu trestání, kdy pachatel sbíhajících se trestných činů bude v jakési výhodě oproti pachateli recidivistovi. Jiným případem mnohosti je případ, kdy pachatel spáchá další trestný čin v mezidobí od vyhlášení odsuzujícího rozsudku soudem prvního stupně za jeho jiný trestný čin do doby nabytí právní moci tohoto rozsudku. Takové případy se nazývají tzv. nepravou recidivou a je třeba je posuzovat obdobně jako recidivu, tuto situaci tudíž nelze považovat za souběh trestných činů.

Práce je rozdělena do osmi kapitol. Na začátku práce se jen stručně zmiňuji o úpravě mnohosti trestných činů z historického hlediska. V dalších kapitolách se zabývám mnohostí trestné činnosti, zejména pak rozlišením souběhu trestných činů od recidivy a tzv. nepravé recidivy, protože toto rozlišení považuji za důležité z hlediska vymezení souběhu. Následuje vymezení druhů souběhu na jednočinný a vícečinný a jejich jednotlivých forem. Dalším pojmem, kterému věnuji pozornost, je pojem skutek, neboť je tento pojem důležitý zejména při rozlišování druhů souběhu trestných činů a také při posuzování hmotněprávních a procesních účinků souběhu. V páté kapitole se detailněji zabývám případy vyloučení souběhu trestných činů, jako je poměr speciality, subsidiarity, faktické konzumpce, trestných činů pokračujících, trvajících, hromadných a nakonec trestného činu opilství podle § 360 trestního zákoníku. Dále se stručně zabývám hmotněprávními a procesněprávními účinky souběhu. Podstatnou část mé práce

tvoří kapitola sedm, která je věnována trestání souběhu. V této kapitole se věnuji zásadám trestání, zejména trestu úhrnnému a souhrnnému a jejich ukládání a výměře. Také se zmiňuji o zpřísnění v případě vícečinného souběhu většího počtu trestných činů z důvodu jeho relativně nového zavedení do našeho právního řádu zákonem č. 40/ 2009 Sb., Trestním zákoníkem. V poslední kapitole srovnávám naši právní úpravu se slovenským zákonodárstvím. Moje diplomová práce obsahuje také přílohu, ve které uvádím příklad rozsudku, jímž byl uložen úhrnný a souhrnný trest.

Při psaní této práce jsem vycházela zejména z českého zákonodárství, zvláště pak ze zákona č. 40/ 2009 Sb., Trestního zákoníku. Dalším zdrojem, z kterého jsem čerpala, je soudní judikatura, uveřejněná ve sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, která představuje důležitou součást právního řádu. Pracovala jsem i s odbornou literaturou, uvedenou v seznamu použité literatury. V poslední kapitole věnované srovnání této problematiky se slovenskou úpravou jsem využila slovenský trestní zákon.

1. Historický exkurz do právní úpravy mnohosti trestných činů

Římské právo neznalo pojem souběhu trestných činů a ani blíže nespecifikovalo ukládání trestů za něj. V ukládání trestů za více sbíhajících se trestných činů platila zásada, že všechny tresty se musí uplatnit vedle sebe, a tudíž každý trestný čin je třeba potrestat zvlášť. Podobné to bylo i v období feudalismu, kdy neexistovala jednotná trestní úprava, a tudíž nebylo ani zmínky o souběžích trestných činů. Feudální panovníci trestali své poddané v zásadě dle své libovůle. Nutno podotknout, že v této době převažovaly kruté a ponižující tresty.

První zmínky o souběžích trestných činů se dozvídáme až v období 16. a 17. století. Hovoříme zde zejména o Zemském soudním zákoně Ferdinanda III. pro Dolní Rakousko z roku 1656, který v § 46 uvádí: „V případě, že jedna osoba spáchá více trestných činů, je nutné a spravedlivé, aby každý z nich, pokud je to možné, byl potrestán.“ Podobnou zásadu pak stanovil i čl. 18 Nového hrdelního zákona Josefa I. z roku 1708.¹

Poté v 18. a 19. století byla souběhu trestných činů a jeho trestání věnována velká pozornost, zvláště pak ze strany německé trestní teorie. „Podle ní se za souběh považoval takový stav, ve kterém je spácháno více trestných činů stejnou osobou, ale před tím, než byl pachatel pro některý z těchto trestných činů právoplatně odsouzený. Protože pachatel může spáchat více trestných činů buď jedním konáním, nebo více konáními, začal se rozlišovat jednočinný a vícečinný souběh. Při jednočinném i vícečinném souběhu může pachatel spáchat buď stejnorodé trestné činy, nebo nestejnorodé, proto se začal rozlišovat souběh stejnorodý a nestejnorodý.“² Tato teorie byla přijata kladně a používá se de facto dodnes

Pro trestání souběhu byly zformulované tři zásady, které přicházely v úvahu. První a nejstarší zásada kumulativní spočívá na principu kolik bylo spáchaných trestných činů, tolik je třeba uložit trestů. Tato zásada převládala zejména v otrokářských a feudálních společnostech. Druhou zásadou je zásada absorbční, neboli pohlcující zásada, která spočívá v tom, že nejtěžší trestný čin do sebe pohltí tresty menší. Tedy bude uložen jen jeden trest, a to za trestný čin, který je ze sbíhajících se trestných činů nejpřísněji trestný. A konečně třetí

¹ POLÁŠEK, Vladimír. *Ukladanie trestu pri súbehu trestných činov podľa československého trestného práva*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1962., 25 s.

² POLÁŠEK, Vladimír. *Ukladanie trestu pri súbehu trestných činov podľa československého trestného práva*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1962., 26 s.

nejmladší zásadou je zásada zostřující, dle které se uloží nejpřísnější trest za sbíhající se trestné činy, který je však možno různým způsobem zstříit. Zejména zvýšením zákonné horní hranice.

V předválečné Československé republice panoval právní dualismus, který spočíval v tom, že na Slovensku platil uherský trestní zákon z roku 1878 a v českých zemích rakouský trestní zákon z roku 1852.

Rakouský trestní zákon z roku 1852 neobsahoval přímo pojem souběhu, ale zmiňoval se o něm při ukládání trestů. Trestání souběhu se rozlišovalo podle toho, zda šlo o souběh zločinů, zločinů s přečiny nebo přestupky. V případě souběhu zločinů se uplatňovala zásada absorbční, v některých případech se však připouštělo i použití zásady kumulativní. A to v případě, kdy jediný ze sbíhajících se trestných činů byl spáchaný obsahem tiskopisu, anebo v případě, pokud bylo možno za jeden ze sbíhajících se trestných činů uložit peněžitý trest nebo trest propadnutí věci. Zákon v tomto případě přikazoval, aby vedle zákonného trestu byl uložen i tento osobitý trest.

Na Slovensku platil uherský trestní zákon z roku 1878, který ve svých ustanoveních rozeznával jednočinný a vícečinný souběh a upravoval zásady jejich trestání. V případě jednočinného souběhu se měla uplatňovat zásada absorbční, v případě souběhu vícečinného se uplatňovala zásada zostřující. Soudu se poté přikazovalo uložit úhrnný trest.

Dvoukolejnou trestní úpravu nakonec sjednotil trestní zákon č. 86/ 1950 Sb. Tento zákon přímo neobsahoval pojem souběhu, ale skutečnost, že pachatel spáchal více trestných činů, bral obecně jako přitěžující okolnost. Zákon dále pojednává o ukládání trestu při souběhu, když v ustanovení § 22 upravuje ukládání trestu úhrnného a dodatkového. Úhrnný trest se ukládal tehdy, pokud bylo o všech sbíhajících se trestných činech konáno společné řízení a vyhlášen společný rozsudek. Dodatkový trest se ukládal, pokud sbíhající se trestné činy nebyly předmětem společného řízení a společného rozsudku. „Jak pro dodatkový, tak i pro úhrnný trest se vyžadovala jako společná podmínka souběh trestných činů, to znamená, aby trestné činy byly spáchané dříve, než byl vyhlášen odsuzující rozsudek soudem první stolice o některém z nich a pokud nezanikla

jejich trestnost.³ U tohoto zákona platila zásada absorpční kombinovaná s prvky zostření, což se projevovalo zejména tím, že mohla být horní hranice trestní sazby nejpřísnějšího ze sbíhajících se trestných činů zvýšena o jednu čtvrtinu.

Od 1. 1. 1962 nabyt účinnosti trestní zákon č. 140/ 1961 Sb., který pozbyl platnosti až s novým trestním zákonem č. 41/ 2009 Sb. Trestní zákon z roku 1961 opět neobsahoval pojem souběh, ale spáchání více trestných činů jedním pachatelem považoval dle § 34 písm. j) za přitěžující okolnost, ke které by měl soud při výměře trestu přihlídnout. Ukládání trestu za sbíhající se trestné činy upravoval v § 35-37, kde se nově objevoval vedle úhrnného trestu trest souhrnný. *„Trestní zákon vychází ve svém ustanovení § 35 ze zásady absorpční, protože se úhrnný a souhrnný trest ukládají podle toho zákonného ustanovení, které se vztahuje na trestný čin nejpřísněji trestný. Zároveň však lze vedle takového trestu uložit i jiný druh trestu, pokud je to odůvodněno některým z ostatních sbíhajících se trestných činů, což představuje prvek zásady kumulační. Vedle toho se uplatní i určitě zostření spočívající v tom, že spáchání více trestných činů je hodnoceno jako přitěžující okolnost, která se projeví při ukládání trestu ve vztahu k jeho druhu a výměře.“*⁴ Úhrnný trest se ukládal tehdy, pokud o všech sbíhajících se trestných činech jednoho pachatele bylo konáno společné řízení a trest byl dán společným rozsudkem. Souhrnný trest se dle § 35 odst. 2, ukládal, pokud soud odsuzoval pachatele za trestný čin, který spáchal dříve, než byl soudem prvního stupně vyhlášen odsuzující rozsudek za jiný jeho trestný čin. Spolu s uložením souhrnného trestu soud také zrušil výrok o trestu uloženém pachateli rozsudkem dřívějším, jakož i další rozhodnutí navazující na tento výrok. Souhrnný trest pak nesměl být mírnější než trest uložený rozsudkem dřívějším.

A konečně dne 1. ledna 2010 nabyt účinnosti nový trestní zákon č. 40/ 2009 Sb., Trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“), kterým byla dovršena snaha o vytvoření nového moderního kodexu trestního práva hmotného. Úpravou mnohostí trestných činů, zejména pak souběhu podle „nového“ trestního zákoníku se budu blíže zabývat v následujících kapitolách.

³ POLÁŠEK, Vladimír. *Ukladanie trestu pri súbehu trestných činov podľa československého trestného práva*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1962., 86, 87 s.

⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákon. Komentář. I. Díl. 6.*, doplněné a přepracované vydání. Praha : C. H. Beck, 2004, 289 s.

2. Mnohost trestné činnosti

O mnohosti trestných činů neboli pluralitní trestné činnosti hovoříme v případech, kdy je jedním pachatelem spácháno více trestných činů. Za pluralitní formy trestné činnosti je považován zejména souběh trestných činů a recidiva.

Pojem souběhu neboli konkurence trestných činů není trestním zákoníkem (zákon č. 40/ 2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů) výslovně definován, ale dle teorie i praxe je její definice ustálená. „*Souběhem (konkurencí) nazýváme případ, kdy pachatel spáchal dva nebo více trestných činů dříve, než byl pro některý z nich odsouzen, tj. než byl za takový čin vyhlášen odsuzující rozsudek soudem prvního stupně, nebo dříve, než byl obviněnému doručen trestní příkaz.*“⁵

Trestní zákoník se o souběhu zmiňuje pouze v souvislosti s ukládáním trestů v § 43 odst. 1 trestního zákoníku, kdy je užito pojmu souběhu při zpřísnění trestu v případě vícečinného souběhu více trestných činů, a dále v § 45 odst. 1. trestního zákoníku, který upravuje ukládání společného trestu za pokračování v trestném činu, popřípadě trestných činů spáchaných s ním v jednočinném souběhu.

Mezníkem pro určování sbíhajících se trestných činů je tedy vyhlášení odsuzujícího rozsudku soudem prvního stupně, kterým se ukládá trest za trestný čin, a to pouze za předpokladu, že tento rozsudek později nabyl právní moci a že o něm neplatí fikce neodsouzení.

U trestního příkazu je mezníkem jeho doručení obviněnému⁶. Rozhodující je v obou případech nejen den vyhlášení, nýbrž i čas a to z důvodu, aby soud mohl odlišit, zdali ještě šlo o sbíhající se trestný čin a je tedy možné uložit trest souhrnný, nebo jestli už se nejedná o souběh. Z toho důvodu může být u doručení trestního příkazu jakýsi problém určit čas doručení. Trestní příkaz musí stejně jako odsuzující rozsudek nabyt právní moci.⁷

„Jestliže v průběhu trestního řízení dojde k vyhlášení odsuzujícího rozsudku až v důsledku úspěšného opravného prostředku, počítá se za mezník až ten rozsudek, který v dalším řízení vyslovil odsouzení. Vždy je to časově první

⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 3. vydání.* Praha: Leges, 2013, 333 s.

⁶ R 29/ 2000

⁷ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2012, 387 s.

*odsouzení, k němuž v celém trestním řízení dojde. Okolnost, že odsuzující rozsudek bude dodatečně na základě mimořádného opravného prostředku zrušen, na věci již nic nemění.*⁸

Dalším případem mnohosti trestných činů je recidiva neboli zpětnost. Recidiva je případ, kdy pachatel, který již byl pravomocně odsouzen, spáchá další trestný čin. Mezníkem je zde tedy odsuzující rozsudek nebo trestní příkaz, který již nabyl právní moci. Pokud by pachatel spáchal další trestný čin v době od vyhlášení odsuzujícího rozsudku nebo doručení trestního příkazu do doby, než nabydou právní moci, nelze poté pachatele považovat za recidivistu, nýbrž se bude jednat o případ, který je označován jako nepravá recidiva neboli „mnohost sui genesis“.

Recidivu můžeme dále podle povahy spáchaných trestných činů rozlišovat na stejnorodou a nestejnorodou. Stejnorodou recidivu můžeme dále diferencovat na druhovou, skupinovou a speciální. O druhovou recidivu půjde v případě, pokud pachatel opakovaně útočí proti objektu stejného druhu, přičemž naplňuje znaky různých skutkových podstat téhož druhu. Např. opětovně páchá trestné činy proti majetku (tak např. pachatel je pravomocně odsouzen za trestný čin krádeže dle §205 trestního zákoníku a poté spáchá další trestný čin podvodu dle § 209 trestního zákoníku). Dalším druhem stejnorodé zpětnosti je skupinová recidiva. Ta spočívá v opětovném naplňování znaků různých skutkových podstat, ale s totožným skupinovým objektem. A nakonec posledním druhem je recidiva speciální, kdy pachatel naplňuje znaky stále stejné skutkové podstaty (např. pachatel byl pravomocně odsouzen za trestný čin vraždy dle § 140 trestního zákoníku a poté znovu naplní stejnou skutkovou podstatu dle § 140 trestního zákoníku). Tento druh recidivy je obecně považován za nejnebezpečnější a v praxi se může často jednat např. o nájemné vrahy, drogové dealery a podobně. Všechny ostatní případy recidivy jsou zpětností nestejnorodou, přičemž v některých případech může docházet i ke kombinaci stejnorodé a nestejnorodé recidivy.⁹

„Recidiva může velmi podstatně ovlivnit druh a výměru trestu, protože zpravidla svědčí o tom, že ani dřívější odsouzení pachatele pro trestný čin a často ani výkon uloženého trestu nevedly k nápravě pachatele. Trestní zákoník

⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 131 s.

⁹ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 387 s.

nevymezuje recidivu obecně, ale počítá s jejími různými formami. Podle toho jaký význam recidiva má, lze rozlišovat recidivu jako obecnou přitěžující okolnost (§42 písm. p), jako zákonný znak základní skutkové podstaty, jako zákonný znak kvalifikované skutkové podstaty, jako důvod mimořádného zvýšení trestu odnětí svobody (§ 59 trestního zákoníku) a nakonec jako okolnost ovlivňující zařazení pachatele k výkonu trestu odnětí svobody do určitého typu věznice (§ 56 odst. 2 trestního zákoníku).“¹⁰

Jak již bylo výše zmíněno, recidiva je považována dle § 42 písm. p) trestního zákoníku za přitěžující okolnost, ke které soud přihlédne při ukládání druhu a výměry trestu za trestný čin. Dle rozhodnutí soudu je recidiva jednou z významných přitěžujících okolností, a to z toho důvodu, že pachatel již byl v minulosti pro jiný trestný čin odsouzen. Soud proto musí při hodnocení recidivy přihlížet zejména k povaze předchozí trestné činnosti, odstupu od posledního potrestání, k pohnutce, která pachatele vedla ke spáchání dalšího trestného činu a také k celkovému způsobu života pachatele. Zejména by soud měl přihlížet k tomu, zdali pachatele ke spáchání dalšího trestného činu nevedly stejné pohnutky, které pachatele vedly k předchozí trestné činnosti. Soud by si měl z toho důvodu vždy opatřit spisy o předchozích odsouzeních obžalovaného, aby mohl posoudit, do jaké míry hrozí další páchaní trestné činnosti. Obecně je považována doba zhruba tří let od posledního odsouzení pachatele jako přitěžující okolnost, ke které soud bude přihlížet.¹¹

Důsledkem recidivy je také možnost soudu mimořádně zvýšit trest odnětí svobody nad horní hranici zákonné trestní sazby a to v případě, kdy pachatel znovu spáchal zvlášť závažný zločin, ačkoliv již byl pro takový nebo jiný zvlášť závažný zločin potrestán. V takovém případě má pak soud možnost uložit pachateli trest takovým způsobem, že zvýší horní hranici trestní sazby o jednu třetinu a v takto stanovené zvýšené hranici určí trest v horní polovině. Trest však poté nesmí převyšovat 20 let a odsuzuje-li soud pachatele k výjimečnému trestu nad 20 do 30 let, nesmí převyšovat 30 let. A to vše za předpokladu, že závažnost zvlášť závažného zločinu je vzhledem k takové recidivě a ostatním okolnostem případu vysoká nebo pokud je možnost nápravy pachatele ztížena.

¹⁰ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 486- 487 s.

¹¹ R 1/ 1965

2.1 Rozlišení souběhu trestných činů a recidivy

Důležitým měřítkem pro odlišení souběhu trestných činů od recidivy a případně mnohosti „sui generis“ (nepravé recidivy) je vyhlášení odsuzujícího rozsudku a nabytí právní moci rozsudku. K souběhu trestných činů dojde v případě, kdy pachatel spáchá dva nebo více trestných činů do doby, než byl vyhlášen odsuzující rozsudek soudu prvního stupně nebo byl pachateli doručen trestní příkaz. Naopak tomu je u recidivy, kdy pachatel spáchá další trestný čin poté, co již byl pravomocně odsouzen za jiný jeho trestný čin. Musí zde tedy existovat mezi spáchanými trestnými činy odsuzující rozsudek. U recidivy tedy jde o závažnější formu mnohosti trestných činů z důvodu, že již pachatel byl odsouzen a byla mu dána možnost nápravy, kterou nevyužil a znovu páchal trestnou činnost. Naproti tomu pachateli souběhu taková možnost dána nebyla.

Dalším případem může být situace, kdy se pachatel dopustí dalšího trestného činu v mezidobí, mezi vyhlášením odsuzujícího rozsudku soudem prvního stupně za jeho jiný trestný čin do doby, než odsuzující rozsudek nabyl právní moci. V tomto případě půjde o tzv. nepravou recidivu, kdy se nejedná ani o souběh, ani o recidivu.¹²

Dle judikatury je vyhlášení odsuzujícího rozsudku soudem prvního stupně mezníkem pro rozlišení mezi vícečinným souběhem a recidivou pouze tehdy, jestliže odsuzující rozsudek posléze nabyl právní moci a v době rozhodování o jiném trestném činu téhož pachatele s ním není spojena fikce neodsouzení, tudíž situace, kdy se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen.¹³ Trestní příkaz má dle § 314e odst. 6 TŘ povahu odsuzujícího rozsudku, přičemž účinky odsuzujícího rozsudku nastávají u trestního příkazu jeho doručením obviněnému.¹⁴

¹² ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 130 s.

¹³ č. 19/2007- II Sb. rozh. tr)

¹⁴ č. 29/2000 Sb. rozh, tr)

3. Druhy souběhů trestných činů

Jak již bylo výše řečeno, souběh je jedna z forem mnohosti trestných činů, kdy pachatel spáchá dva nebo více trestných činů předtím, než byl pro některý z nich pravomocně odsouzen. Při posuzování souběhu je nutné nejdříve posuzovat, zda tu je jeden, nebo více skutků. Dále podle jakých zákonných ustanovení skutek posoudit (tzv. subsumpce skutku). Pak dle judikatury každý skutek posoudit podle všech zákonných ustanovení¹⁵. Poté posoudit, zda tu nejsou důvody vylučující jednočinný souběh (specialita, subsidiarita, faktická konzumpce, pokračování, trestné činy hromadné a trvajících) a nakonec, zda jde o souběh vícečinný (konkurenci reálnou).¹⁶

Souběh trestných činů se v teorii dělí podle toho, zda více trestných činů bylo spácháno jedním nebo více skutky na souběh jednočinný (konkurence ideální, současná - *concursum formalis*) a souběh vícečinný (konkurence reálná, postupná - *concursum materialis*), dále dělíme souběh na stejnorodý a nestejnorodý a to podle toho, zda jde o více trestných činů téže skutkové podstaty, nebo zda jde o více trestných činů různých skutkových podstat. Jednotlivá dělení lze kombinovat.¹⁷

3.1 Jednočinný souběh

Jednočinný souběh též bývá označován jako konkurence ideální, konkurence právních kvalifikací, zákonů, konkurence paralelní. K jednočinnému souběhu dojde tehdy, pokud pachatel spáchá jedním skutkem více trestných činů.

Smyslem institutu jednočinného souběhu trestných činů je plně vystihnout povahu a závažnost jednání pachatele pro společnost.¹⁸

„Při souběhu jednočinném se jedná o konkurenci dvou nebo více právních kvalifikací, které se sbíhají, tedy si konkurují na jediném a tomtéž skutku de iure. Naproti tomu při souběhu vícečinném jde o konkurenci již dvou či více skutků de

¹⁵ R 25/ 1970

¹⁶ CHMELÍK, Jan. *Rukověť trestního práva: učební pomůcka ke studiu trestního práva*. Praha: Linde, 2012, 108 s.

¹⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, 335 s.

¹⁸ R 25/ 1964

iure a tím pochopitelně i o souběh jejich právních kvalifikací. „¹⁹ Příklad dle Kratochvíla, pachatel znásilní svojí devatenáctiletou pokrevní dceru, čímž spáchá v jednočinném souběhu trestné činy znásilnění podle § 185 odst. 1 trestního zákoníku, a soulož mezi příbuznými podle § 188 trestního zákoníku. Z příkladu tedy vyplývá, že pachatel jedním skutkem zasáhl různé individuální objekty a způsobil různě významné následky²⁰. „*Dále je případ souběhu přípustný, jde-li o tentýž individuální objekt ochrany, ovšem zasazený nebo ohrožovaný různými aspekty téhož jediného skutku de iure a v jeho rámci různými jednáními, za takový se považuje např. vztah skutkových podstat trestného činu teroristického útoku podle § 311 a teroru podle § 312.*“²¹

Vyvstává zde otázka, zda je jednočinný souběh společensky nebezpečnější než souběh vícečinný, jak jsem výše zmiňovala, dle judikatury je smyslem jednočinného souběhu vystihnout povahu a závažnost pachatelova jednání pro společnost. Na první pohled se může zdát, že vícečinný souběh trestných činů je nebezpečnější z důvodu, že pachatel spáchá více skutky více trestných činů. Dle mého názoru může být ale v některých případech souběh jednočinný skutečně ještě více škodlivější pro společnost a to i přesto, že je tvořen pouze jedním skutkem.

3. 1. 1 Jednočinný souběh stejnorodý

Souběh stejnorodý spočívá v naplňování téže skutkové podstaty trestného činu. Jedná se tedy o případy, kdy pachatel jedním skutkem naplní vícekrát stejnou skutkovou podstatu trestného činu. Například pachatel odpálí bombu a v důsledku toho těžce zraní tři osoby, tudíž spáchá jedním skutkem tři trestné činy těžkého ublížení na zdraví podle § 145 trestního zákoníku. Dalším příkladem může být, pokud pachatel jedním výrokem pomluví více osob, dopustí se tedy jedním skutkem několika trestných činů pomluvy dle § 184 trestního zákoníku.

¹⁹ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, 337 s.

²⁰ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, 337 s.

²¹ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2012, 393 s.

Obecně tento druh souběhu není teorií uznáván. Autoři se o něm sice ve svých publikacích zmiňují, avšak uvádějí, že v praxi má jednočinný souběh stejnorodý chabé opodstatnění. Dle Kratochvíla je pojem souběh jednočinný stejnorodý pouhá *contradictio in adiecto* neboli protimluv, takže jako takový má jen chabé opodstatnění. Dále uvádí, že některé publikace dávají jako příklad takového souběhu vícenásobnou teroristickou vraždu jako teroristický útok. Dle autora se sice jedná o jediný skutek *de iure*, ovšem právně kvalifikovaný podle jediného ustanovení trestního zákoníku (§ 311 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. b) trestního zákoníku). Klade proto právní otázku, co že si tu vlastně konkuruje, když skutek *de iure* i jeho právní kvalifikace jsou dané po jednom. Nejde tedy o konkurenci skutků *de iure*, protože se pohybujeme na úrovni souběhu jednočinného, nejde však ani o konkurenci právních kvalifikací, neboť je naplněna skutková podstata jediná.²²

Co se týče soudní praxe, ta zpravidla považuje tyto případy za jediný trestný čin. Pokud pachatel usmrtí dvě nebo více osob jediným jednáním, tak půjde dle rozhodnutí soudu vždy o jediný trestný čin. Pokud by však pachatel více samostatnými útoky postupně usmrtil více osob, šlo by vícenásobný trestný čin vraždy (tudíž vícečinný stejnorodý souběh).²³

3. 1. 2 Jednočinný souběh nestejnorodý

Zde jde o případ, kdy „*pachatel jedním skutkem spáchá dva a více různorodých trestných činů.*“²⁴ Základem je zde tedy jeden skutek, kterým pachatel naplní skutkové podstaty dvou a více různých trestných činů. Příklad dle Jelínka, pachatel střílející samopalem na jedoucí automobil jedním výstřelem usmrtí osobu A, čímž se dopustí trestného činu vraždy podle § 140 odst. 1 trestního zákoníku, dále zraní osobu B, čímž se dopustí trestného činu ublížení na zdraví podle § 146 a nakonec poškodí majetek osoby C, čímž spáchá trestný čin poškozování cizí věci podle § 228 trestního zákoníku. Pachatel tedy zde jedním skutkem zasáhne

²² KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2012, 395 s.

²³ R 41/ 1976- I

²⁴ CHMELÍK, Jan a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část.* Praha: Linde, 2009, 186 s.

nebo ohrozí různé individuální objekty a tím způsobí různé významné právní následky.²⁵

3.2 Vícečinný souběh

Vícečinný souběh bývá též označován jako konkurence reálná, skutků, sukcesivní (postupná). O vícečinný souběh trestných činů půjde v případě, kdy pachatel minimálně dvěma nebo více skutky spáchá více trestných činů. Možnost uplatnění tohoto druhu souběhu je v porovnání s jednočinným souběhem o mnoho širší. Jak jsem se již v práci zmiňovala, více trestných činů je v souběhu jen v případě, pokud mezi spácháním časově prvního z nich a časově posledního z nich nebyl vyhlášen soudem prvního stupně odsuzující, byť nepravomocný rozsudek za nějaký trestný čin. Činy spáchané po vyhlášení odsuzujícího rozsudku do doby nabytí jeho právní moci je nutno posoudit obdobně jako recidivu.²⁶

Příkladem vícečinného souběhu může být také dle judikatury případ, kdy pachatel jako řidič motorového vozidla při dopravní nehodě způsobil jinému z nedbalosti újmu na zdraví, čímž se dopustil trestného činu dle § 148 trestního zákoníku, a potom téže osobě neposkytl potřebnou pomoc, čímž naplnil skutkovou podstatu trestného činu neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku podle § 151 trestního zákoníku. Takový případ bude soudy posuzován jako dva samostatné skutky.²⁷ Dalším příkladem může být situace, kdy pachatel dvěma nebo více samostatnými útoky postupně usmrtí dvě nebo více osob, v tomto případě půjde vždy o vícenásobný trestný čin vraždy.²⁸

3.2.1 Vícečinný souběh stejnorodý

Při vícečinném souběhu stejnorodém pachatel několika skutky poruší opětovně totéž ustanovení trestního zákona. Základem jsou tedy alespoň dva skutky, kterými pachatel naplní několikrát stejnou skutkovou podstatu. „*Tento případ se*

²⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 3. vydání*. Praha: Leges, 2013, 335 s.

²⁶ č. 8/1974- II. Sb. rozh. tr.

²⁷ R8/1984

²⁸ R 41/1976- I

na první pohled může jevit jako pokračování. Ovšem základní rozdíl mezi oběma spočívá v nedostatku znaku subjektivní stránky, který vyžaduje u pokračování § 116 („jednotný záměr“), kdežto u souběhu vícečinného stejnorodého tento znak absentuje.“²⁹ V tomto případě nejde tedy o pokračování trestného činu, nýbrž o opakování trestného činu. Příkladem může být tedy případ, kdy se pachatel dopustí trestného činu vraždy tím, že úmyslně zastřelí osobu „A“, o týden později zjistí, že jeho činu přihlížel svědek, kterého se tedy rozhodne zbavit, a usmrtí ho nožem a nakonec za dva týdny zavraždí policistu, který případ vyšetřuje. Pachatel se tedy dopustí tří trestných činů vraždy podle § 140 trestního zákoníku. Na příkladu je jasné, že pachatel od začátku neuskutečňoval společný záměr páchat tyto trestné činy do budoucna, tudíž nemůže jít o pokračování, nýbrž zde jde o vícečinný souběh stejnorodý.

3. 2. 2 Vícečinný souběh nestejnorodý

U vícečinného souběhu nestejnorodého jde o případ, kdy pachatel spáchá více skutky více trestných činů různých skutkových podstat. „I tento případ souběhu v sobě skrývá nebezpečí určité záměny, a sice s hromadným trestným činem. Ten vychází z dílčích útoků subsumovaných pod různá ustanovení trestního zákoníku. Odlišení hromadného deliktu od souběhu vícečinného nestejnorodého pak vychází ze stejné logiky jako odlišení pokračování od souběhu vícečinného stejnorodého. Rozhodující bude opět subjektivní stránka hromadného deliktu, která spočívá rovněž v jednotném záměru pachatele, to na rozdíl od souběhu vícečinného nestejnorodého.“³⁰ Příkladem takového druhu souběhu podle Novotného může být případ, kdy se pachatel dopustí na staveništi krádeže elektroinstalačního materiálu v hodnotě 8 575 Kč, a později, při předvádění k výslechu, fyzicky napadne policistu. V takovém případě se tedy dopustí dvou trestných činů, a to krádeže dle § 205 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku a násilí proti úřední osobě dle § 325 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku.³¹

²⁹ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2012, 395 s.

³⁰ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. 2. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2012, 395 s.

³¹ NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo hmotné. 3. Vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, 228 s.*

„Seskupení trestných činů při souběhu může být velmi různorodé, v praxi se vyskytují i velmi složité a komplikované případy, kdy trestné činy jednoho pachatele jsou navzájem zčásti v poměru jednočinného a zčásti v poměru vícečinného souběhu. Příklad: Pachatel vytrhl ochrannou síť v okně rodinného domku, vnikl dovnitř, sekerou nalezenou poblíž nočního stolku rozštípal postel v hodnotě deseti tisíc korun, z podhlavníku postele vzal dvacet tisíc korun náležejících poškozenému. Při odchodu z rodinného domku na ulici před domem se střetl s poškozeným, který se nečekaně vracel domů. Pachatel dostal strach, že ho poškozený pozná, a proto poškozeného fyzicky napadl několika údery sekerou do hlavy. V důsledku těchto zranění poškozený zemřel. Jednání pachatele posoudíme jako dva skutky (vícečinný souběh). Prvním skutkem spáchal tři trestné činy (porušování domovní svobody, krádež, poškozování cizí věci), druhým skutkem jeden trestný čin vraždy.“³²

³² JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, 335-336 s.

4. Pojem skutku

Pro řešení otázek souběhu je rozhodující vymezení pojmu skutek. Trestní zákoník ani zákon č. 141/ 1996 Sb. Trestní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“), pojem skutku přímo nedefinují, avšak se o něm na některých místech zmiňují (např. trestní zákoník hovoří o skutku v § 92 odst. 2 a trestní řád v § 220 odst. 1.) Vymezení pojmu skutek je tedy přenecháno teorii a praxi. Důležité je nezaměňovat pojmy skutek a trestný čin. Definice trestného činu je uvedena v § 13 odst. 1 trestního zákoníku jako protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. Každý trestný čin musí být tedy vždy zároveň skutkem, opačně to však říci nelze. Každý skutek není trestným činem, může být přestupkem nebo nemusí být vůbec trestněprávně relevantním.

„Skutkem se rozumí určitá událost ve vnějším světě záležející v jednání člověka, která může mít znaky jednoho trestného činu či více trestných činů anebo nemusí vykazovat znaky žádného trestného činu.“³³

Při vícečinném souběhu se předpokládá více skutků, přičemž se každý posuzuje jako samostatný trestný čin, oproti tomu u jednočinného souběhu jde o jediný skutek, kterým je spácháno více trestných činů.³⁴

Skutek určují dva atributy, těmi jsou jednání a následek. Jednání můžeme charakterizovat jako projev vůle ve vnějším světě. Ten může záležet jak v konání, tak v nekonání (komisivní a omisivní jednání) a může být spácháno úmyslně i z nedbalosti. Dalším atributem je následek. Dle rozhodnutí soudu je momentem, který dělí pachatelovo jednání na různé skutky, následek závažný z hlediska trestního práva, který pachatel způsobil nebo chtěl způsobit. Za jeden skutek lze považovat jen takové projevy vůle pachatele navenek, které jsou pro tento následek kauzální, pokud jsou zahrnuty zaviněním.³⁵ K jednání tedy musí přistoupit zavinění, přičemž je potřebné, aby pachatel jednal v takové formě zavinění, která je relevantní pro příslušnou skutkovou podstatu trestného činu (např. u trestného činu vraždy dle § 140 trestního zákoníku musí pachatel jednat

³³ NOVOTNÝ Oto a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. 6. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 335 s.

³⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 130 s.

³⁵ R 8/ 1985

úmyslně).³⁶ Za jeden skutek se považují vývojová stádia trestné činnosti a dokonaný trestný čin. Dále se za jeden skutek považuje pokračování v trestném činu, trestné činy hromadné a trvajících a v neposlední řadě praxe za jeden skutek považuje případy, kdy jednání, které je zaviněnou příčinou dvou následků, je alespoň zčásti společné.

Dále je třeba rozlišovat pojmy jednota skutku a totožnost skutku. Jednota skutku je pojmem hmotněprávním, který má význam při posuzování, zda se v daném případě bude jednat o souběh jednočinný, kdy je jedním skutkem spácháno více trestných činů, či zdali se bude jednat o souběh vícečinný, kdy je spácháno více skutky více trestných činů. Na druhé straně totožnost skutku má význam v oblasti procesního práva, kde dle § 220 trestního řádu soud může rozhodovat jen o skutku, který je uveden v žalobním návrhu obžaloby. „*I když soud dojde k závěru, že skutek, který vyšel najevo v hlavním líčení, je totožný se skutkem, jak je popsán ve výroku obžaloby, není tím vyřešena otázka, zda má skutek znaky jednoho nebo více trestných činů v jednočinném souběhu. Pojmy jednota skutku a totožnost skutku je tedy třeba rozlišovat a nezaměňovat.*“³⁷ Nedostatek právní úpravy pojmů jednota a totožnost skutku přináší spoustu teoretických problémů. Příkladem může být pokračování v trestném činu, kdy se hlediska hmotného práva bude jednat o jeden skutek a jeden trestný čin, avšak z hlediska procesního práva se o jeden skutek jednat nebude. Jednotlivé skutky pokračování v trestném činu označuje trestní zákoník jako tzv. dílčí útoky pokračování trestného činu. Poté se podle § 45 trestního zákoníku ukládá za pokračování v trestném činu, které je tvořeno dvěma a více dílčími útoky, trest společný.³⁸

Při posuzování souběhu musíme tedy rozhodnout, zdali se bude jednat o jeden nebo více skutků, a poté je třeba řešit otázku, podle kterých zákonných ustanovení budeme jednotlivé skutky posuzovat. Zpravidla bude závažnost nejlépe vystižena, pokud se každý skutek posoudí podle všech zákonných ustanovení, která na něj dopadají. V některých případech je však toto vyloučeno,

³⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 131 s.

³⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, 337 s.

³⁸ NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo hmotné*. 3. Vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, 223 s.

půjde zejména o případy zdánlivého souběhu, jimž se budu podrobněji věnovat v následující kapitole.

V poslední řadě je třeba rozlišit pojmy popis skutku de iure a právní kvalifikace skutku de iure. Popisem skutku rozumíme způsob vyjádření skutku v individuálních aktech orgány činnými v trestním řízení, např. v rozsudku. Právní kvalifikací rozumíme posouzení skutku podle příslušných ustanovení trestního zákoníku, přičemž jednomu skutku může příslušet více právních kvalifikací.³⁹

³⁹ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, 336 s.

5. Zdánlivý souběh trestných činů - vyloučení souběhu

Od souběhu skutečného, kterým jsem se zabývala v předchozích kapitolách, je třeba důsledně odlišovat situace, které se jako souběh skutečný jeví, avšak souběhem v trestněprávním smyslu nejsou. Jedná se zde o tzv. souběh zdánlivý (nepravý). Souběh skutečný je pluralitní formou trestné činnosti, protože se jedná alespoň o dva trestné činy téhož pachatele. Souběh zdánlivý není v trestněprávním smyslu nic jiného než trestná činnost singulární.

V případě zdánlivého souběhu existují okolnosti, které skutečný souběh vylučují, nebo ho alespoň redukují. To znamená, že skutečný souběh může zůstat, ale pouze v menším rozsahu, než se původně jevílo. Důsledné rozlišování, zdali se jedná o souběh skutečný nebo zdánlivý, nacházíme v tom, že brání nesprávnému právnímu posouzení různých forem páchaní trestných činů, které se na první pohled mohou zdát jako souběh skutečný. Souběh skutečný se totiž řídí zvláštním právním režimem při posuzování viny a zejména pak trestu⁴⁰. U souběhu skutečného se poté ukládá trest úhrnný, popřípadě souhrnný, což u souběhu zdánlivého nepřipadá v úvahu. Zdánlivý souběh trestných činů je tedy situace, kdy skutek sice vykazuje znaky dvou a více skutkových podstat trestných činů, avšak k právní kvalifikaci postačí použít jen jedno ustanovení zvláštní části trestního zákoníku.

Při určování souběhu skutečného se nejprve zkoumá, jestli v daném případě jde o dva či více skutků, nebo jestli jde pouze o skutek jeden, který se posuzuje jako jeden trestný čin. Při tomto posuzování musíme použít obecné důvody, které vylučují skutečný souběh, těmi jsou trestné činy pokračující, hromadné a trvající, jakož i podle některých autorů, zvláště pak judikatury, trestný čin opilství podle § 360 trestního zákoníku. Pokud se nebude jednat o obecný důvod vylučující skutečný souběh, tak se posuzovaný skutek nebo skutky kvalifikují podle všech ustanovení trestního zákoníku, tak aby žádná možná právní kvalifikace nebyla opomenuta. V případě, že skutek či skutky lze posoudit podle více zákonných ustanovení, je třeba zkoumat, zdali zde nejsou další speciální důvody, které souběh skutečný vylučují. Těmi jsou zejména poměr speciality, poměr subsidiarity a faktická konzumpce. Po aplikaci tohoto postupu

⁴⁰ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, 341 s.

by měl projít jen souběh skutečný. Obecné a speciální důvody vylučují jak souběh jednočinný, tak i vícečinný, včetně jejich kombinovaných forem.⁴¹

5.1 Poměr speciality

Poměr speciality je jedním ze speciálních důvodů vylučující souběh skutečný. Přičemž při konkurenci obecné a speciální právní kvalifikace má přednost speciální kvalifikace, což určuje pravidlo *lex specialis derogat legi generali*. „V poměru speciality jsou ustanovení určená k ochraně týchž zájmů, má-li být speciálním ustanovením zvláště postihnout určitý druh útoků proti týmž individuálním zájmům, aby byla vystižena zvláštní povaha a závažnost takových útoků pro společnost. Speciální skutková podstata má konkretizovány znaky (např. a, b, c) oproti obecné skutkové podstatě, kde jsou tytéž znaky v obecnější poloze (např. A, B, C). Navíc jsou často do speciální skutkové podstaty přidávány další prvky, které sice rozšiřují obsah, ale zužují rozsah pojmu. V poměru speciality může být objekt trestného činu nebo některý znak objektivní stránky trestného činu, ale i jiné znaky skutkové podstaty trestného činu.“⁴² Příkladem zde může být trestný čin loupeže podle § 173 trestního zákoníku, který je v poměru speciality k trestnému činu vydírání podle § 175 trestního zákoníku, důvodem je v tomto případě skutečnost, že cíl i prostředky k jeho dosažení jsou u loupeže užší.⁴³ Ustanovení speciální vylučuje užití obecného ustanovení (*lex specialis derogat legi generali*) a to i v případě, že by speciální ustanovení bylo mírnější. Zde může být příkladem trestný čin vraždy novorozence matkou podle § 142 trestního zákoníku, jehož objektem je novorozence dítě, které matka v rozrušení způsobeném porodem úmyslně usmrtila při porodu nebo bezprostředně po něm. Tato skutková podstata je speciální k trestnému činu vraždy podle § 140 trestního zákoníku. U obou skutkových podstat je objektem lidský život, přičemž speciální skutková podstata vraždy novorozence matkou konkretizuje znaky, které zužují rozsah pojmu a je mírněji postižitelná (tzv. privilegovaná skutková podstata).

⁴¹ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, 342 s.

⁴² ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 131 s.

⁴³ č. 1/ 80 Sb. rozh. tr

V poměru speciality jsou kvalifikované a privilegované skutkové podstaty ve vztahu k základním skutkovým podstatám. Dále skutkové podstaty složené vůči skutkovým podstatám, které lze považovat za jejich části, a zpravidla předčasně dokonané trestné činy ve vztahu k obecným ustanovením o přípravě a pokusu.⁴⁴ Podle Novotného je poměr speciality také mezi ustanoveními, ve kterých se může trestného činu dopustit vedle obecného subjektu také subjekt speciální. Například u trestného činu neposkytnutí pomoci podle § 150 odst. 2 trestního zákoníku a § 151 trestního zákoníku.⁴⁵

Příkladem privilegované skutkové podstaty zde může být výše zmíněný příklad vraždy novorozeného dítěte matkou k obecné vraždě. Dalším příkladem privilegované skutkové podstaty může být udávání padělaných a pozměněných peněz podle § 235 trestního zákoníku, kdy pachatel udá jako pravé padělané nebo pozměněné peníze, kterými mu bylo placeno jako pravými, vůči ustanovení o padělání a pozměnění peněz podle § 233 odst. 2 trestního zákoníku. Zde privilegovanou skutkovou podstatu podmiňuje předchozí udání peněz pachateli za pravé. Příkladem kvalifikované skutkové podstaty může být trestný čin teroru podle § 312 k trestnému činu vraždy podle § 140 odst. 1 trestního zákoníku.

Příkladem složené skutkové podstaty je loupež podle § 173 trestního zákoníku ve vztahu ke krádeži (§ 205 trestního zákoníku) a vydírání (§ 175 trestního zákoníku). „*Je ovšem třeba, aby ve složené skutkové podstatě byly skutkové podstaty ji zakládající obsaženy všemi svými znaky, zejména též znaky subjektivními.*“⁴⁶

5.2 Poměr subsidiarity

Poměr subsidiarity je opět jedním ze speciálních důvodů vylučujících skutečný souběh. Subsidiarita způsobuje, že ustanovení subsidiární se užije jen v případě, pokud se neuplatní kvalifikace primární (lex primaria derogat legi subsidiariae). „*V poměru subsidiarity jsou ustanovení trestního zákona určená k ochraně týchž*

⁴⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 3. vydání.* Praha: Leges, 2013, 340 s.

⁴⁵ NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo hmotné. 3. Vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, 227 s.*

⁴⁶ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 3. vydání.* Praha: Leges, 2013, 340 s.

*společenských vztahů, je-li účelem jednoho z těchto ustanovení (subsidiárního) pouze podpůrně doplnit ochranu, kterou poskytuje ustanovení primární. Je-li čin trestný podle ustanovení primárního, které je zpravidla přísnější, ustanovení subsidiární se neužije, neboť povaha a závažnost činu jsou v tomto případě již plně vystiženy kvalifikací dle ustanovení primárního.*⁴⁷ Účelem subsidiárních ustanovení je doplnit ochranu, kterou již poskytuje ustanovení primární.⁴⁸ Příkladem subsidiárního ustanovení může být trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 trestního zákoníku vůči trestnému činu obecného ohrožení podle § 272 trestního zákoníku. Obě ustanovení de facto chrání stejný zájem, přičemž ustanovení o ohrožení pod vlivem návykové látky pouze doplňuje ochranu, kterou již poskytuje primární ustanovení § 272 obecného ohrožení. Jednočinný souběh těchto trestných činů je tudíž vyloučen. Subsidiární ustanovení se tím pádem užije pouze tehdy, neuplatní-li se odpovědnost podle ustanovení primárního, zpravidla přísnějšího, kterým je lépe vystižena povaha a závažnost činu pro společnost.⁴⁹

V poměru subsidiarity jsou vzdálenější vývojová stádia trestné činnosti ke stadiu bližšímu dokonání trestného činu, méně závažné formy trestné součinnosti v poměru k závažnějším a konečně ustanovení o trestném činu ohrožovacím k ustanovení o trestném činu poruchovém.⁵⁰

Pokud jde o vzdálenější vývojová stádia, která jsou v poměru subsidiarity ke stadiu bližšího dokonání, tak ustanovení o přípravě a pokusu zahrnuje i přípravné jednání, proto v případě stejného předmětu útoku, pokud jsou dány objektivní i subjektivní spojitosti (např. totožnost osoby), jde o jeden trestný čin.⁵¹ Ustanovení o přípravě je tedy subsidiární k ustanovení o pokusu a k dokonatému trestnému činu. Ustanovení o pokusu je subsidiární k ustanovení o dokonatém trestném činu. „*Pokus v sobě zahrnuje i přípravu a v dokonatém trestném činu je zahrnut pokus i příprava.*“⁵² Tím pádem, pokud pachatel bude připravovat trestný

⁴⁷ NOVOTNÝ Oto a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. 6. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 338 s.

⁴⁸ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, 344 s.

⁴⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 132 s.

⁵⁰ NOVOTNÝ Oto a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. 6. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 338 s.

⁵¹ R 38/ 1959

⁵² NOVOTNÝ Oto a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. 6. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 339 s.

čin vraždy podle § 140 trestního zákoníku a poté se o něj pokusí a nakonec ho dokoná, bude odpovědný jen za jeden dokonáný trestný čin vraždy podle § 140 trestního zákoníku.

Jde-li o méně závažné formy trestné součinnosti v poměru k závažnějším, platí zde zásada, že pachatelství a spolupachatelství má přednost před formami účastenství. Pokud jde pak o účastenství, jde v pořadí pomoc, návod, organizátorství, přičemž nejzávažnější formou účastenství je organizátorství. Tím pádem ustanovení o pomoci je subsidiární k ustanovení o návodu a návod je subsidiární k ustanovení o organizátorství. Příkladem může být situace, kdy se účastník ve formě organizátora nakonec činu přímo účastní jako spolupachatel, v tomto případě bude posuzován jen jako spolupachatel. Dalším příkladem týkajícím se tentokrát pouze účastenství může být organizátor, který k činu opatřuje prostředky a zároveň navádí ostatní osoby ke spáchání činu. Tento pak bude posuzován pouze jako účastník ve formě organizátorsví.⁵³ Čili organizátorsví je nadřazené návodu i pomoci.

A nakonec jsou v poměru subsidiarity ohrožovací trestné činy vůči trestným činům poruchovým. Příkladem může být ohrožení pohlavní nemocí podle § 155 trestního zákoníku, které je ve vztahu k ublížení na zdraví podle § 146 trestního zákoníku subsidiární neboli podpůrné. Zde je však nutno podotknout, že bylo-li ohrožení širší než porucha, je nutno skutek posoudit jako jednočinný souběh. Tak například pokud podnapilý řidič způsobil ohrožení tím, že řídil motorové vozidlo, je toto ohrožení nesporně širší než újma na zdraví, kterou způsobil jednotlivci. V tomto případě by se jednání pachatele posuzovalo jako trestné činy ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 trestního zákoníku v jednočinném souběhu s trestným činem těžké újmy na zdraví podle § 147 trestního zákoníku.⁵⁴

„Důsledky poměru speciality a subsidiarity jsou stejné. V obou případech se užije toho ustanovení, u něhož obsah pojmu je širší a rozsah pojmu užší, tedy ustanovení, jež lépe vystihuje daný případ i povahu a závažnost trestného činu a jímž druhé ustanovení je konzumováno. Právě vzhledem k tomu, že u subsidiarity dospíváme v podstatě ke stejným závěrům jako při uplatnění poměru speciality,

⁵³ NOVOTNÝ Oto a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. 6. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 339 s.

⁵⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 132 s.

*považují někteří uplatňování subsidiarity za sporné, anebo dokonce za zbytečné. Subsidiarita nejvýše specialitu doplňuje.*⁵⁵

5.3 Faktická konzumpce

Faktická konzumpce je poslední ze speciálních důvodů vylučující jednočinný souběh. Pokud budeme hovořit o faktické konzumpci, je dle Solnaře třeba vymezit si ji v širším a v užším smyslu. V širším smyslu konzumuje speciální norma normu obecnou, ustanovení o poruše konzumuje ohrožení, ustanovení o dokonaném trestném činu konzumuje pokus a přípravu atd.⁵⁶ Konzumpcí se tedy v širším slova smyslu rozumí předchozí speciální důvody vyloučení jednočinného souběhu, tedy poměr speciality a subsidiarity.

Zde se však budu zabývat faktickou konzumpcí v užším smyslu (*lex consumens derogat legi consumatae*). „V užším smyslu se hovoří o konzumpci v případech, kdy se nepoužije při jednočinném souběhu ustanovení o trestném činu, který je pravidelným průvodním zjevem trestného činu jiného, spáchaného tímž skutkem a oproti onomu nepoměrně závažnějšího (Trajninova „faktická konzumpce“).⁵⁷ O faktickou konzumpci půjde tehdy, pokud bude jeden trestný čin prostředkem relativně malého významu ve srovnání se základním trestným činem nebo pokud bude vedlejším málo významným produktem základního trestného činu.⁵⁸ Příkladem může být poškození zámku při vloupání. Nepůjde zde o jednočinný souběh trestných činů poškození cizí věci podle § 228 trestního zákoníku a krádeže podle § 205 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku, nýbrž trestný čin krádeže konzumuje, neboli pohlčí trestný čin poškození cizí věci a pachatel bude tedy odpovědný pouze za trestný čin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku. Dalším příkladem může být potřísnění šatů oběti krví při trestném činu vraždy. Zde se bude čin posuzovat pouze podle ustanovení o

⁵⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 132-133 s.

⁵⁶ SOLNAŘ, Vladimír a kol. *Systém českého trestního práva: základy trestní odpovědnosti*. Vyd. 1., (jako Základy trestní odpovědnosti vyd. 2.). Praha: Orac, 2003, 408 s.

⁵⁷ SOLNAŘ, Vladimír a kol. *Systém českého trestního práva: základy trestní odpovědnosti*. Vyd. 1., (jako Základy trestní odpovědnosti vyd. 2.). Praha: Orac, 2003, 408- 409 s.

⁵⁸ R 10/ 1987- II.

trestném činu vraždy podle § 140 trestního zákoníku, nikoliv v souběhu s poškozením cizí věci (§ 228 trestního zákoníku).

Předpoklady faktické konzumpce v žádném případě nevyplývají z poměru skutkových podstat trestných činů nebo jejich trestních sankcí, nýbrž jsou vytvořeny faktickým průběhem činu.⁵⁹ Tím pádem se nedá říci, že např. každé poškození věci musí být v souvislosti s vraždou nebo vloupáním konzumováno. Pokud pachatel při pokusu o vraždu poškodí velmi cenné starožitné hodinky, které má na ruce oběť, není vyloučeno, že se bude jednat o souběh pokusu o vraždu a poškození cizí věci. *„Vztah faktické konzumpce je tedy nahodilý a vytváří se případ od případu podle okolností konkrétního případu.“*⁶⁰

Pokud by se jednalo o souběh dvou trestných činů proti majetku, je základním předpokladem pro použití faktické konzumpce zjištění výše škody, která byla způsobena vedlejším trestným činem. Souběh je pak vyloučen pouze v případě, pokud je škoda pouze relativně malého významu ve srovnání se škodou, která byla způsobena základním trestným činem.⁶¹

*„Mezi případy konzumpce se řadí i případy beztrestnosti některých jednání následujících po trestném činu, jde zejména o využití a upotřebení výtěžků plynoucích z trestného činu, náleží sem i čin směřující proti témuž společenskému zájmu, kterým se již způsobené jeho poškození nebo ohrožení podstatně nezesiluje. Naopak nejsou beztrestná jednání, jimiž pachatel prohlubuje poškození právního statku, zvětšuje škodu, poškozují právní statek téže oběti nebo poškozují právní statky třetích osob.“*⁶²

V případě, že soud dojde k závěru, že jsou splněny podmínky pro tzv. faktickou konzumpci, nemůže pachatele obžaloby pro konzumovaný trestný čin zprostit. Soud však musí v odůvodnění rozsudku vysvětlit, proč skutek kvalifikuje jen jako základní trestný čin, který jiný trestný čin konzumuje.⁶³

⁵⁹ R 10/ 1987- II.

⁶⁰ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 3. vydání.* Praha: Leges, 2013, 341 s.

⁶¹ R 34/ 1977

⁶² SOLNAŘ, Vladimír a kol. *Systém českého trestního práva: základy trestní odpovědnosti.* Vyd. 1., (jako Základy trestní odpovědnosti vyd. 2.). Praha: Orac, 2003, 409 s.

⁶³ R 34/ 1977

5. 4 Trestné činy pokračující, trvající, hromadné

Trestné činy pokračující, trvající a hromadné patří mezi obecné důvody vylučující souběh skutečný. U těchto deliktů nemůže jít o souběh z toho důvodu, že z hlediska právní kvalifikace jde o jeden skutek a jeden trestný čin, který se skládá z několika dílčích útoků. Nedochozí zde tedy ke konkurenci, a tím pádem je zde vyloučen jak souběh vícečinný, tak i souběh jednočinný. Není zde však vyloučen souběh například pokračujícího a hromadného trestného činu. Pokud bude pachatel hromadit střelivo jeho krádeží několika pokračujícími dílčími útoky, půjde o jednočinný souběh „pokračující“ krádeže a „hromadného“ nedovoleného ozbrojování.

Dále zde není vyloučen jednočinný nebo vícečinný souběh několika pokračujících nebo hromadných trestných činů, například opakovaně spáchané hromadné nedovolené ozbrojování a to za podmínek reálné konkurence.⁶⁴ V následujících odstavcích pouze stručně vymezím trestné činy pokračující, trvající a hromadné, a to z toho důvodu, aby byly lépe k pochopení okolnosti, které tyto trestné činy odlišují od souběhu.

Pokračující trestné činy (§ 116 trestní zákoník), které jsou spáchány více dílčími útoky, se liší od vícečinného souběhu stejnorodého, tudíž od opakování trestného činu nejčastěji tím, že u pokračujících trestných činů musí být splněna subjektivní podmínka, kterou je jednotný záměr pachatele. Tudíž, aby mohlo jít o pokračující trestný čin, který se dle hmotného práva bude kvalifikovat jako jeden skutek a jeden trestný čin, musí být celé jednání pachatele vedeno jeho jedinou vůlí, která je postupně uskutečňována a musí u pachatele existovat již od prvního dílčího útoku, tedy pachatel musí už od počátku zamýšlet další útoky alespoň v hrubých rysech⁶⁵. Dále musí útoky naplňovat, byť v souhrnu, stejnou skutkovou podstatu a musí zde existovat blízká časová souvislost. A nakonec, útoky musí být provedeny stejným nebo podobným způsobem⁶⁶. Pokračování je vždy jediný trestný čin, opakování zakládá souběh vícečinný nebo recidivu. Zákon nevylučuje pokračování ani v případě, kdy se bude jednat o skutkové podstaty základní se skutkovými podstatami kvalifikovanými. Dále se bude jednat o pokračování

⁶⁴ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012, 399, 403 s.

⁶⁵ R 3/ 1972

⁶⁶ R 29/ 1977- I.

v případě, kdy některý z pokračujících trestných činů bude ve stádiu pokusu a jiný ve stádiu dokonání.

Trvajícím trestným činem spočívá v udržování protiprávního stavu, a to bez podmínky, že by protiprávní stav musel pachatel přímo vyvolat. Postačí zde samotné udržování protiprávního stavu. Typickým příkladem trvajících trestných činů je trestný čin omezování osobní svobody podle § 171 trestního zákoníku nebo ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty podle § 156 odst. 1 trestního zákoníku. Trvajícím trestným činem se posuzují jako jediné jednání, které trvá tak dlouho, dokud je protiprávní stav udržován, tím pádem nemůže jít o konkurenci.⁶⁷

Pojmovým znakem hromadných trestných činů je více útoků (mnohost útoků) spojených společným záměrem. Příkladem zde může být trestný čin nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 3 písm. b) trestního zákoníku, kdy ten, kdo hromadí zbraně nebo ve značném množství střelivo, bude posuzován jako pachatel „hromadného“ trestného činu nedovoleného ozbrojování. Tím pádem se bude posuzovat toto jednání jako jeden trestný čin.

U trestných činů pokračujících, trvajících a hromadných je rozhodující moment ukončení trestné činnosti, čili poslední dílčí útok a u trvajících trestných činů okamžik, kdy byl ukončen protiprávní stav. To je důležité zejména pro posuzování časové působnosti trestních zákonů, věku pachatele, promlčení trestního stíhání a použité amnestie.⁶⁸ „Podle ustanovení § 12 odst. 11 trestního řádu, pokračuje-li obviněný v jednání, pro které je stíhán i po sdělení obvinění, posuzuje se takové jednání od tohoto úkonu jako nový skutek. Toto ustanovení platí i u trestných činů hromadných a trvajících.“⁶⁹ Mezníkem pro oddělení těchto trestných činů od další trestné činnosti je tedy doručení usnesení o zahájení trestního stíhání obviněnému (§ 160 trestní řád). V oblasti trestního práva hmotného jde o jeden skutek a jeden trestný čin, to však neplatí v oblasti práva procesního u pokračujícího trestného činu, kdy se skutkem podle § 12 odst. 12 trestního řádu, rozumí i dílčí útok pokračujícího trestného činu.

⁶⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 128 s.

⁶⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 129 s.

⁶⁹ NOVOTNÝ Oto a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část*. 6. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 132 s.

5.5 Trestný čin opilství

Jako poslední specifický obecný důvod vyloučení skutečného souběhu je třeba považovat trestný čin opilství podle § 360 odst. 1 trestního zákoníku, a to přesto, že se jedná o skutkovou podstatu obsaženou ve zvláštní části trestního zákoníku. Někteří autoři trestný čin opilství nepovažují jako důvod vylučující skutečný souběh, nýbrž se jedná pouze o skutkovou podstatu, avšak dle mého názoru je třeba ho v této souvislosti zmínit. Dle § 360 odst. 1 trestního zákoníku, se trestného činu opilství dopustí ten, *kdo se požitím nebo aplikací návykové látky přivede, byť z nedbalosti, do stavu nepřičetnosti, v němž se dopustí činu jinak trestného*. Podle judikatury je jednočinný souběh trestného činu opilství podle § 360 odst. 1 trestního zákoníku, s jakýmkoliv jiným trestným činem vyloučen, neboť trestný čin opilství spočívá v tom, že byl pachatel v době spáchání činu nepřičetný v důsledku svého jednání, kterým se přivedl do stavu nepřičetnosti. Jinou skutkovou podstatu může naplnit pouze v případě, pokud by v době spáchání tohoto činu byl přičetný.⁷⁰

A nakonec pokud by se pachatel dopustil ve stavu nepřičetnosti, do které se uvedl požitím návykových látek, více útoků, které mají znaky trestných činů, a to i různých skutkových podstat, budou se v tomto případě tyto útoky posuzovat jako jeden skutek a jedno souvislé jednání kvalifikované podle § 360 odst. 1 trestního zákoníku, tudíž jako trestný čin opilství.⁷¹ Souběh vícečinný bude tedy vyloučen. *„Reálná konkurence však bude na místě, spáchá-li někdo nejprve např. trestný čin ublížení na zdraví podle § 146 a následně čin jinak trestný jako poškozování cizí věci podle § 228 odst. 1, tento druhý však v rámci § 360 odst. 1.“*⁷²

⁷⁰TR NS 31/2007- T 952

⁷¹R 5/1956

⁷²KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012, 404 s.

6. Účinky souběhu trestných činů

Souběh trestných činů má významné účinky jak v oblasti hmotného práva, tak v oblasti práva procesního. Pokud jde o sbíhající se trestné činy, platí pro ně zvláštní právní režim. Jednotlivými účinky souběhu se budu podrobněji věnovat v následujících podkapitolách.

6.1 Hmotněprávní účinky souběhu

Pachatel je vždy odpovědný za všechny sbíhající se trestné činy, přičemž povaha a závažnost se u každého sbíhajícího se trestného činu posuzuje samostatně.⁷³ Hmotněprávní účinky souběhu souvisí zejména s posuzováním zániku trestní odpovědnosti a dále s ukládáním trestu za sbíhající se trestné činy.

Z hlediska posuzování zániku trestní odpovědnosti (účinná lítost - § 33 trestního zákoníku, promlčení trestní odpovědnosti - § 34 trestního zákoníku) je potřeba každý ze sbíhajících se trestných činů posuzovat samostatně. Pokud budeme hovořit o promlčení sbíhajících se trestných činů, tak lhůty sbíhajících se trestných činů běží samostatně. Příklad dle Novotného: pokud se pachatel dopustí v jednočinném souběhu trestného činu krádeže podle § 205 odst. 1 trestního zákoníku a trestného činu porušování domovní svobody podle § 145 odst. 1 trestního zákoníku, tak od okamžiku dokonání těchto trestných činů podle § 34 odst. 1 trestního zákoníku počíná běžet promlčecí lhůta. Pro každý trestný čin tedy poběží promlčecí doba samostatně, přičemž pro trestný čin krádeže je stanovena promlčecí doba tříletá a u trestného činu porušování domovní svobody je trestním zákoníkem stanovena promlčecí doba pětiletá. V tomto případě, pokud bude pachatel odhalen po čtyřech letech, nebude již odpovědný za trestný čin krádeže, ale pouze za trestný čin porušování domovní svobody. Ovšem nutné je zde podotknout, že podle § 34 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku se promlčecí doba přerušuje a počíná běžet nová v případě, že pachatel spáchá v promlčecí době nový trestný čin, na který trestní zákoník stanoví trest stejný nebo přísnější. Tím pádem pokud by se pachatel dopustil trestného činu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, u kterého poběží tříletá promlčecí lhůta, a následně se např. po osmnácti měsících dopustil další krádeže, kvalifikované podle § 205 odst.

⁷³ č. 25/ 70 Sb. rozh. tr.

3 trestního zákoníku, tak se běh promlčecí doby za první krádež přeruší a počne běžet nová tříletá promlčecí doba současně s promlčecí dobou desetiletou za krádež druhou.⁷⁴

Přestože je nutné posoudit každý ze sbíhajících se trestných činů podle všech zákonných ustanovení, které na něj dopadají, za sbíhající se trestné činy soud ukládá pouze trest jeden. Tím je trest úhrnný popřípadě souhrnný podle § 43 trestního zákoníku. Souhrnný trest je však možné uložit pouze v případech vícečinného souběhu. Těmito druhy trestů se budu podrobněji zabývat v následující kapitole. Dále je vyloučen podle rozhodnutí soudu jednočinný souběh trestných činů podle dřívějšího a nového trestního zákona, souběh vícečinný možný je.⁷⁵ „*Vývojová stádia a formy účastenství mohou být u každého sbíhajícího se trestného činu různé. I v jednočinném souběhu se mohou sbíhat dva trestné činy s různou formou zavinění.*“⁷⁶

6.2 Procesněprávní účinky souběhu

Z hlediska práva procesního má souběh význam zejména v tom, že se o sbíhajících se trestných činech koná společné řízení a dalším významným účinkem je v neposlední řadě realizace obžalovací zásady.

Jak jsem se již zmínila, souběh má značný význam v trestním řízení, neboť platí podle ustanovení § 20 a dále trestního řádu zásada, že o sbíhajících se trestných činech je konáno společné řízení. To však neplatí u jednočinného souběhu, kdy musí být trestní řízení vždy jediné, protože jde o jeden skutek. V případě vícečinného souběhu lze některý skutek, který může být kvalifikován jako jeden nebo více trestných činů, vyloučit ze společného řízení a dát ho k samostatnému projednání.⁷⁷ Společné řízení dle § 20 a dále trestního řádu, se koná proti všem obviněným, jejichž trestné činy spolu souvisí, dále o všech útocích pokračujícího nebo hromadného trestného činu a o všech částech trvajícího trestného činu a to vše, pokud tomu nebrání závažné důvody. O jiných

⁷⁴ NOVOTNÝ, František a kol. Trestní právo hmotné. 3. Vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, 229 s.

⁷⁵ R 34/ 1952

⁷⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 133 s.

⁷⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 133 s.

trestných činech je možné konat společné řízení, pokud by byl takový postup vhodný z hlediska rychlosti a hospodárnosti řízení.

Dalším významným procesním účinkem souběhu trestných činů je realizace obžalovací zásady, která je jednou ze stěžejních zásad trestního řízení.

Podle § 2 odst. 8 trestního řádu, je možné před soudy stíhat pouze na základě obžaloby nebo návrhu na potrestání, který podává státní zástupce. Obžaloba může být podle § 176 odst. 2 trestního řádu, podána jen pro skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání. Soud je poté při rozhodování podle § 220 trestního řádu, vázán žalobním návrhem a to do té míry, že může rozhodnout jen o skutku, který je uveden v obžalobě. Právním posouzením skutku však soud již vázán není. *„Nebyl-li jeden z více skutků v řízení prokázán, trestní stíhání se zastaví nebo v řízení před soudem obžalovaný zproští obžaloby. Naproti tomu dospěje-li soud po provedeném řízení k závěru, že nejde o v obžalobě uvedený jednočinný souběh dvou nebo více trestných činů, nýbrž pouze o jeden z nich, posoudí skutek jen podle jednoho ustanovení trestního zákona, ostatní právní kvalifikace nepoužije a pouze v důvodech rozsudku vysvětlí, proč tyto právní kvalifikace nepřicházejí v úvahu.“*⁷⁸ A nakonec podle zásady „ne bis in idem“ je možné jednat o skutku, o kterém již bylo pravomocně rozhodnuto, jen zcela výjimečně a to na základě mimořádných opravných prostředků, kterými jsou dovolání, stížnost pro porušení zákona a návrh na obnovu řízení. Popřípadě je možné o něm znovu jednat před Ústavním soudem na základě ústavní stížnosti.⁷⁹

⁷⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 133- 134 s.

⁷⁹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, 344 s.

7. Trestání souběhu

V následujících podkapitolách se budu zabývat otázkami trestání souběhu trestných činů. Jak jsem se již v předchozích kapitolách zmiňovala, za sbíhající se trestné činy téhož pachatele je ukládán trest úhrnný nebo souhrnný. Trest úhrnný a trest souhrnný je upraven v § 43 trestního zákoníku, přičemž oba druhy trestů je možné uložit pouze, pokud se jedná o skutečnou konkurenci trestných činů a to bez ohledu na to, zdali se jedná o souběh jednočinný nebo vícečinný, stejnorodý nebo nestejnorodý. Tyto formy trestání jsou pro pachatele sbíhajících se trestných činů výhodné z toho důvodu, že se dominantně při výměře trestu uplatní zásada absorpční, na základě které přísnější trest pohlcuje trest mírnější, která je doplněna zásadou kumulační, díky níž je možno uložit více druhů trestů vedle sebe, a jen zcela omezeně je při trestání využit princip asperace, který se projevuje v možnosti soudu v případě vícečinného souběhu více trestných činů uložit pachateli trest odnětí svobody v rámci trestní sazby, jejíž horní hranice se zvýší o jednu třetinu. Důvodem této výhody je to, že pachatel sbíhajících se trestných činů nebyl varován odsuzujícím rozsudkem, a tím pádem mu nebyla dána možnost nápravy. To je základní rozdíl oproti pachateli „recidivistovi“, kterému již byla dána možnost nápravy a který i po pravomocném odsuzujícím rozsudku opakoval trestnou činnost.⁸⁰

Rozlišení trestu úhrnného a souhrnného je dáno procesním hlediskem. *„Jestliže se o všech sbíhajících se trestných činech pachatele koná jediné společné řízení, v němž je o nich rozhodnuto jediným rozsudkem, pak se pachateli ukládá trest úhrnný. Pokud se však z různých důvodů (např. některý ze sbíhajících se trestných činů byl odhalen až poté, co o jiném z nich bylo pravomocně rozhodnuto) o souběhu rozhoduje postupně v různých samostatně konaných řízeních, pak přichází v úvahu ukládání souhrnného trestu, a to za situace, že v dříve konaném řízení došlo k pravomocnému odsouzení pachatele.“*⁸¹ Tím pádem trest souhrnný lze uložit pouze v případě vícečinného souběhu a to jen tehdy, pokud již byl pachatel za část jeho trestné činnosti odsouzen. Zároveň s uložením souhrnného trestu soud zruší výrok o trestu uloženém pachateli rozsudkem dřívějším a taktéž všechna další rozhodnutí obsahově navazující na

⁸⁰ NOVOTNÝ, František. *Trestní zákoník 2010: stav k 1.4.2010 : komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 133 s.

⁸¹ NOVOTNÝ, František. *Trestní zákoník 2010: stav k 1.4.2010 : komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 133 s.

tento výrok, pokud by vzhledem k okolnostem pozbyla podkladu. Takto uložený souhrnný trest pak nesmí být podle § 43 odst. 2 trestního zákoníku mírnější než trest, který byl uložen rozsudkem dřívějším. Úhrnný trest lze uložit jak za souběh jednočinný, tak vícečinný. Uložení úhrnného trestu připadá v úvahu pouze za předpokladu, že se o sbíhajících se trestných činech bude konat společné řízení. Oba druhy trestů mají tedy povahu jednotného trestu, přičemž se za jednotlivé trestné činy nestanoví jednotlivé tresty, ale jen jeden trest.

„Rozdíl mezi úhrnným a souhrnným trestem spočívá pouze v tom, že úhrnný trest se ukládá v případě, že o všech sbíhajících se trestných činech soud rozhoduje ve společném (jednom) řízení, kdežto souhrnný trest se ukládá, rozhoduje-li soud o těchto sbíhajících se trestných činech ve více řízeních.“⁸²

Ustanovení § 43 se uplatní také při ukládání úhrnného a souhrnného trestního opatření mladistvému. Podle § 25 odst. 3 zákona č. 218/ 2003 Sb., O odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudnictví ve věcech mládeže“), pokud mladistvý spáchal provinění jednak předtím, než překročil osmnáctý rok věku, a jednat po tom, co dovršil osmnáctý rok věku, postupuje soud podle § 43 trestního zákoníku. Ty trestné činy, které byly spáchány před dovršením osmnáctého roku věku pachatele, se posuzují podle sazeb stanovených podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže.

V případě, pokud by byla povolena obnova podle § 288 odst. 3 trestního řádu jen o některém z trestných činů, za které byl pravomocně uložen úhrnný nebo souhrnný trest, a soud vrátil věc k došetření státnímu zástupci, soud stanoví ve veřejném zasedání rozsudkem po právní moci usnesení povolujícího obnovu přiměřený trest za zbývající trestné činy. Podobně tomu tak je i při zrušení rozsudku nálezem Ústavního soudu, pokud šlo jen o některý z trestných činů, za něž byl dán soudem úhrnný nebo souhrnný trest. Příslušný soud neprodleně po doručení nálezu ve veřejném zasedání rozsudkem stanoví přiměřený trest za zbývající trestné činy, stejně jako v předchozím případě. To upravuje § 314j trestního řádu.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat trestným činům pokračujícím, hromadným a trvajícím, pokud jsou v souběhu. *„Jestliže jeden ze dvou*

⁸² FASTNER, Jindřich. Kdy trest úhrnný, kdy souhrnný a kdy společný? Trestněprávní revue. 2006, roč. 5, č. 5, 155 s.

*posuzovaných trestných činů téhož pachatele má charakter trestného činu trvajících a tento trestný čin byl spáchán (dokonán) sice před vyhlášením odsuzujícího rozsudku soudu prvního stupně o druhém z oněch trestných činů, avšak protiprávní stav založený trvajícím trestným činem přetrvával i po uvedeném okamžiku vyhlášení rozsudku (trvající trestný čin nebyl dokončen), nepůjde o souběh těchto dvou trestných činů. Trestná činnost u trvajících trestného činu totiž skončila až po okamžiku vyhlášení odsuzujícího rozsudku za jiný trestný čin téhož pachatele.*⁸³ U pokračujících a hromadných trestných činů nepůjde o souběh v případě, kdy některé útoky pachatele budou spáchány sice před vyhlášením odsuzujícího rozsudku za jeho jiný trestný čin a další útoky až po vyhlášení tohoto odsuzujícího rozsudku. Důležitým mezníkem pokračujících a hromadných trestných činů je až dokončení činu, ke kterému dojde v tomto případě až po vyhlášení odsuzujícího rozsudku.⁸⁴

V této kapitole bych se také jen stručně zmínila o tzv. společném trestu za pokračování v trestném činu podle § 45 trestního zákoníku. Tento druh trestu byl inkorporován do trestního zákona novelizací provedenou zákonem č. 265/ 2001 Sb. s účinností od 1. 1. 2002, a byl poté převzat do „nového trestního zákoníku“ v podstatě ve stejné podobě, kdy odsuzuje-li soud pachatele za dílčí útok u pokračování v trestném činu, za jehož ostatní útoky byl odsouzen rozsudkem, který již nabyl právní moci, zruší v dřívějším rozsudku výrok o vině o pokračujícím trestném činu a trestných činech spáchaných s ním v jednočinném souběhu, dále výrok o trestu, jakožto další výroky, které tímto pozbyly svůj podklad. Soud poté znovu rozhodne o vině rozsudkem týkajícím se celého pokračujícího trestného činu, popřípadě trestných činů spáchaných s ním v jednočinném souběhu. Soud je však vázán skutkovými zjištěními učiněnými ve zrušeném rozsudku. Takto soud uloží tzv. společný trest za pokračující trestný čin, který však nesmí být mírnější než trest uložený předchozím rozsudkem.⁸⁵ V „novém“ trestním zákoníku se ustanovení o společném trestu za pokračování doplňuje, stejně jako je tomu u souhrnného trestu, o ustanovení, podle kterého je soud povinen při ukládání společného trestu za pokračování, vyslovit trest ztrátu

⁸³ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 500 s.

⁸⁴ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 500- 501 s.

⁸⁵ FASTNER, Jindřich. Kdy trest úhrnný, kdy souhrnný a kdy společný? *Trestněprávní revue*. 2006, roč. 5, č. 5, 155 s.

čestných titulů a vyznamenání, ztrátu vojenské hodnosti, propadnutí majetku nebo propadnutí věci, a to v případě, kdy byl dřívějším rozsudkem vysloven některý z těchto trestů.⁸⁶

7.1 Zásady trestání

V této kapitole se budu podrobněji věnovat jednotlivým zásadám trestání, které přicházejí v úvahu při souběhu trestných činů. V právních řádech různých zemí shledáváme v případě souběhu trestných činů rozmanité způsoby trestání. Hlavním faktorem, který přispívá k této rozmanitosti, je bezesporu rozdílné nazírání na podstatu a účel trestu, přičemž k tomuto je třeba přihlížet při stanovení druhu trestu a jeho výměry. Historicky se v případě konkurujících si trestných činů vyvinuly tři hlavní principy (zásady, systémy, typy), podle kterých se stanovuje trest za sbíhající se trestnou činnost. Jsou jimi zásada kumulační, absorpční a asperační a jejich různé podtypy. Základní rozdíly mezi jednotlivými principy trestání spočívají zejména v tom, zdali se vyslovuje za každý trestný čin samostatný trest a bude tedy uloženo tolik trestů, o kolik trestných činů půjde, nebo zdali se uloží za sbíhající se trestné činy pouze jediný trest, který se významně neliší od trestu ukládaného za jediný trestný čin. Existují však i úpravy, které obě tyto možnosti zahrnují⁸⁷. Dle mého názoru je hlavním rozdílem, který odlišuje způsoby trestání, jak jsem se již výše zmínila, nazírání na podstatu trestu. Tudiž jestli se na trest v daném právním řádu nazírá jako na odplatu pachateli, nebo zdali má trest pomoci pachateli k jeho nápravě a vychovávat ho. Znovu zdůrazňuji, že tyto zásady se uplatňují pouze při skutečném souběhu trestných činů.

7.1.1 Zásada kumulační (sčítací)

Jedná se o historicky nejstarší princip trestání sbíhajících se trestných činů, vyjádřený zásadou „*quot delicta tot poenae*“, neboli kolik trestných činů, tolik trestů. Tedy podstatou této zásady je, že se pachatel uzná vinným za každý ze

⁸⁶ Důvodová zpráva k návrhu trestního zákoníku

⁸⁷ TOLAR, Jan. *Trest úhrnný a souhrnný*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1963, 48 s. a dále

sbíhajících se trestných činů a poté mu je za každý trestný čin uložen trest, přičemž pachatel odpyká souhrn těchto trestů a to buď postupně, nebo v součtu.⁸⁸ Tento způsob trestání vede k nepřiměřeným a zbytečně přísným a vysokým trestům.

Kumulační zásada se vyskytuje v různých podobách, a to v podobě neomezené kumulace, kumulace s maximální hranicí a konečně kumulace s redukcí. U neomezené kumulace není stanovena žádná maximální hranice trestů, tedy úhrnný trest za sbíhající se trestné činy se stanoví součtem horních hranic stanovených na jednotlivé trestné činy. Dalším druhem je kumulace s maximální hranicí, u které je, jak již je z názvu patrné, stanovena maximální výše, ke které se může dojít při součtu trestů. A nakonec u kumulace s redukcí se méně závažné trestné činy odrazí v trestu jen zlomkem.⁸⁹

Tato zásada se stále uplatňuje v některých státech USA, přičemž u nás se ze strany veřejnosti stále častěji objevují názory, že by se zásada kumulační měla koncipovat i do našeho právního řádu, tudíž kolik trestných činů pachatel spáchá, tolik trestů by měl dostat. Vedlo by to však k příliš přísným trestům a k přeplněnosti věznic, které jsou již teď přehlceny.

7. 1. 2 Zásada absorbční (pohlcovací)

Tato zásada je druhou nejstarší a je charakterizována zásadou „poena maior absorbet minorem“, neboli větší trest pohlcuje trest menší. V podstatě se jedná o opak zásady kumulační.

Zde je třeba rozlišovat tři formy absorbce. Jsou jimi absorbce trestných činů, absorbce trestních sazeb a nakonec absorbce trestů. Jejich společným znakem je to, že úhrnný trest, který se uloží za sbíhající se trestné činy, nesmí překročit maximální trestní sazbu, která je stanovena na čin nejpřísněji trestný. Absorbce trestných činů se v praxi využívá u jednočinného souběhu trestných činů a spočívá v tom, že se pachatel uzná vinným jen za nejzávažnější z trestných

⁸⁸ TOLAR, Jan. *Trest úhrnný a souhrnný*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1963, 53 s.

⁸⁹ TOLAR, Jan. *Trest úhrnný a souhrnný*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1963, 55 s.

činů a trest úhrnný se uloží podle sazby odpovídající tomuto nejzávažnějšímu trestnému činu. Další formou je absorpce trestních sazeb, u které se úhrnný trest stanoví podle nejpřísnější ze sazeb, která v daném případě přichází v úvahu, přičemž ostatní mírnější sazby jsou potlačeny. A konečně u absorpce trestů se uloží trest, který odpovídá nejzávažnějšímu ze sbíhajících se trestných činů, tím pádem budou ostatní tresty odpovídající méně závažným trestným činům potlačeny. V tomto případě je nepochybné, že se nejdříve musí vyměřit tresty za jednotlivé trestné činy.⁹⁰

7. 1. 3 Zásada asperační (zostřující)

Poslední zásadou je zásada asperační. Tato zásada spočívá v tom, že trest vyměřený v rámci trestní sazby za čin nejpřísněji trestný se dále zostřuje. Je charakterizována principem „poena maior cum exasperatione“.⁹¹ Podle Tolara je tato zásada zásadou nejmladší a vznikla jako kompromis, který má odstranit mírnost absorpční zásady a na straně druhé zmírnit přílišnou tvrdost zásady kumulační.⁹² Principem je zde tedy zvýšení nejpřísnějšího trestu do určité míry.

Je třeba rozlišovat, co bude základem, k němuž se bude vztahovat zvýšení, tedy zdali bude základem nejpřísnější z předběžně vyměřených trestů za jednotlivé trestné činy nebo nejpřísnější z daných trestních sazeb, přicházejících v úvahu. V případě, že je základem nejpřísnější ze sazeb, horní hranice této sazby může být překročena o určitou absolutně stanovenou dobu nebo o určitý zlomek nebo násobek. V druhém případě, tedy pokud je základem nejpřísnější z předběžně vymezených trestů za jednotlivé trestné činy, je třeba tento trest vždy zvýšit. Maximální zvýšení může spočívat v určité absolutně stanovené době nebo v určitém zlomku nebo násobku konkrétní výměry výchozího trestu. Zde se vždy

⁹⁰ TOLAR, Jan. *Trest úhrnný a souhrnný*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1963, 57- 58 s.

⁹¹ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 3. vydání*. Praha: Leges, 2013, str. 438

⁹² TOLAR, Jan. *Trest úhrnný a souhrnný*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1963, 58 s.

jako mezistádium předběžně určuje přesná výměra trestu za jednotlivé trestné činy.⁹³

Tato asperační zásada je podle mého názoru nejspravedlivější z vyjmenovaných zásad trestání, neboť v zásadě kumulační spatřuji přílišnou přísnost, která v konečném výsledku nemůže odpovídat spáchaným trestným činům, a naopak v zásadě absorbční neopodstatněnou mírnost, protože není dostatečně zohledněn fakt, že pachatel spáchal více trestných činů. Z těchto důvodů spatřuji zásadu asperační jako určitý kompromis, který nejlépe upravuje způsob trestání sbíhajících se trestných činů.

7.2 Trest úhrnný

Úhrnný trest je upraven v § 43 odst. 1 trestního zákoníku. Základním předpokladem k uložení úhrnného trestu je projednávání věci ve společném řízení a rozhodování společným rozsudkem. Uložení úhrnného trestu přichází v úvahu pouze u sbíhajících se trestných činů, přičemž nezáleží na tom, zda se jedná o souběh jednočinný nebo vícečinný, stejnorodý nebo nestejnorodý.

7.2.1 Ukládání a výměra úhrnného trestu

Jak jsem se již výše zmínila, naše platná právní úprava je v zásadě založena na principu absorbčním jako výchozím, který se projevuje absorbcí trestních sazeb, čili mírnější trestní sazba je absorbována přísnější trestní sazbou a trest se ukládá podle trestní sazby trestného činu s nejpřísnější sazbou. Absorbční zásada je však doplněna zásadou asperační, která se projevuje zejména v možnosti soudu v případě vícečinného souběhu více trestných činů uložit trest odnětí svobody v rámci trestní sazby, jejíž horní hranice se zvýší o jednu třetinu (§ 43 odst. 1 trestního zákoníku). Asperační zásada se dále projevuje obecně tím, že podle § 42 písm. n) trestního zákoníku je souběh trestných činů přitěžující okolností. A nakonec se v platné právní úpravě vyskytuje i zásada kumulační, která se

⁹³ TOLAR, Jan. *Trest úhrnný a souhrnný*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1963, 59- 60 s.

projevuje zejména v tom, že při splnění zákonných předpokladů je možné uložit více druhů trestů vedle sebe.⁹⁴

Soud bude tedy ukládat pachateli sbíhající se trestné činnosti trest podle zákonného ustanovení, které se vztahuje na čin nejpřísněji trestný. „*Přísnost trestnosti spáchaného trestného činu se posuzuje především podle horní hranice trestu odnětí svobody, protože tento nejpřísnější druh trestu je stanoven v trestní sankci za každý trestný čin (přečin i zločin), a dále podle existence nebo neexistence alternativních druhů trestu k trestu odnětí svobody.*“⁹⁵ Za nejpřísněji trestný se považuje ten, za něhož je možnost uložit výjimečný trest. Sbíhají-li se trestné činy, za které lze uložit výjimečný trest, pak je nejpřísněji trestný ten, za něž lze uložit trest na doživotí. Pokud nelze určit takto, bude nejpřísněji trestným ten, který má nejvyšší horní hranici trestní sazby, a nepostačuje-li ani toto, tak ten, který má nejvyšší hranici dolní. Pokud za žádný trestný čin nelze alternativně uložit výjimečný trest, pak bude za nejpřísnější ze sbíhajících se trestných činů posuzován trestný čin s nejvyšší horní hranicí trestní sazby, pokud jsou hranice různé. Pokud zde bude více trestných činů se stejnými horními hranicemi, pak bude přísnější ten, který má vyšší dolní hranici. Pokud zde existují trestné činy se stejnou horní i dolní hranicí, pak bude za nejpřísnější považován ten, za který trestní zákoník nepřipouští alternativně jiný druh trestu jako samostatný. Pokud jsou tu však stejné trestné činy, u kterých je možné uložit alternativní tresty jako samostatné, pak je nejpřísnější ten, u něhož zákon hrozí nejpřísnějším z mírnějších druhů trestů podle tohoto pořadí - propadnutí majetku, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, zákaz činnosti, trest domácího vězení, trest obecně prospěšných prací, peněžitý trest, trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce.⁹⁶ V případě, že budou totožné sankce odnětí svobody i stejné alternativní mírnější tresty, bude přísnější ten, který obsahuje menší počet alternativ.⁹⁷ A nakonec pokud se ani takto nedá určit, který ze sbíhajících se trestných činů bude přísnější, tudíž budou sankce zcela totožné, tak soud neuplatní absorpční zásadu a rozhodne podle kteréhokoliv ustanovení, které přichází v úvahu.

⁹⁴ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 3. vydání.* Praha: Leges, 2013, 438 s.

⁹⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 1. Vydání.* Praha: C. H. Beck, 2009, 502 s.

⁹⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 1. Vydání.* Praha: C. H. Beck, 2009, 502 s.

⁹⁷ č. 2/1992 Sb. rozh. tr.

„Jsou-li dolní hranice trestních sazeb trestu odnětí svobody za sbíhající se trestné činy různé, je dolní hranicí trestní sazby úhrnného trestu odnětí svobody ta z nich, která je nejvyšší, a to bez ohledu na skutečnost, zda je totožná s dolní hranicí trestného činu nejpřísněji trestného (např. stanoví-li zákon za jeden z trestných činů sankci „odnětí svobody až na 4 roky“ a za druhý ze sbíhajících se trestných činů sankci „odnětí svobody na 6 měsíců až 3 léta“, bude úhrnný trest ukládán v sazbě trestu odnětí svobody od 6 měsíců do 4 let).“⁹⁸ Jinak při stanovování druhu a odstupňování úhrnného trestu bude soud vycházet z obecných zásad ukládání trestu podle § 39, 41 a 42 trestního zákoníku.

Na základě kumulační zásady lze uložit v rámci úhrnného trestu více druhů trestů vedle sebe. Takže vedle trestu stanoveného za nejpřísnější trestný čin může uložit i jiný druh trestu, jestli by bylo jeho uložení odůvodněno kterýmkoliv z ostatních sbíhajících se trestných činů. V tomto případě však soud musí vycházet z obecných podmínek stanovených v § 53 trestního zákoníku, přičemž podle § 53 odst. 1 trestního zákoníku není možné uložit některé druhy trestů vedle sebe. Takto nelze uložit trest domácího vězení vedle odnětí svobody a obecně prospěšných prací, obecně prospěšné práce nelze uložit vedle trestu odnětí svobody, peněžitý trest nelze uložit vedle trestu propadnutí majetku a nakonec zákaz pobytu nelze uložit vedle vyhoštění. Důvodem neslučitelnosti těchto trestů je nežádoucí kumulace jejich účinku, protože jsou si ve své podstatě podobné. Pokud je některý uložený druh trestu vázán na určité zákonem stanovené podmínky, tak postačí, aby byly tyto podmínky splněny toliko u jednoho ze sbíhajících se trestných činů. Kumulační zásada má v tomto případě zařadit, aby byl pachatel spravedlivě potrestán a aby byla zajištěna jeho dostatečná náprava.

Zásada asperační se projevuje v možnosti soudu v případě vícečinného souběhu více trestných činů uložit trest odnětí svobody v rámci trestní sazby, jejíž horní hranice se zvýší o jednu třetinu (§ 43 odst. 1 trestního zákoníku). Tomuto zpřísnění se budu podrobněji věnovat v samostatné podkapitole - 7. 4 Zpřísnění v případě vícečinného souběhu většího počtu trestných činů.

Co se týče výměry úhrnného trestu, je třeba, aby soud nejdříve zhodnotil povahu a závažnost každého ze sbíhajících se trestných činů zvlášť, přičemž ke konečnému výslednému hodnocení může dojít pouze tehdy, pokud bude konkrétní

⁹⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 503 s.

povaha a závažnost každého trestného činu hodnocena v relaci k nejpřísněji trestnému činu ze sbíhajících se činů. V neposlední řadě bude také záležet na tom, zda se jednalo o souběh jednočinný nebo vícečinný a o kolik trestných činů se v daném případě jednalo. Soud bude přihlížet k obecným zásadám pro ukládání trestů podle § 39 trestního zákoníku, přičemž význam polehčujících a přitěžujících okolností bude hodnotit zvláště ve vztahu k jednotlivým složkám sbíhající se trestné činnosti. Nakonec by se měl zvolit takový druh trestu a jeho výměra, která bude odpovídat charakteru a závažnosti všech sbíhajících se trestných činů, všem okolnostem spáchání činu a osobě pachatele. Pokud bude uloženo více druhů trestů vedle sebe, je nutné odstupňování každého z nich tak, aby se jejich účinky zbytečně nekumulovaly.⁹⁹ *„Důležitým z hlediska ukládání úhrnného trestu je ustanovení § 43 odst. 1 poslední věta, podle níž stanoví-li trestní zákon za některý ze sbíhajících se trestných činů pouze trest odnětí svobody, může být úhrnným trestem jen trest odnětí svobody jako trest samostatný, např. § 172 odst. 1 a § 177 odst. 1.“*¹⁰⁰

Pokud by soud v rámci trestu úhrnného nebo souhrnného ukládal trest odnětí svobody za více trestných činů podle zásad v § 43 odst. 1, 2 trestního zákoníku, z nichž nejpřísnější by byl čin spáchaný ve formě přípravy podle § 20 trestního zákoníku, mohl by za použití § 58 odst. 5 trestního zákoníku uložit trest odnětí svobody pod dolní hranici nejpřísnější trestní sazby a to i bez podmínek § 58 odst. 1 trestního zákoníku. Nemůže však uložit trest pod dolní hranici trestní sazby nejpřísněji sbíhajícího se trestného činu, který již byl dokonán, nebo o který se pachatel pokusil. Pod dolní hranici lze trest uložit pouze za podmínek uvedených v § 58 odst. 1 trestního zákoníku.¹⁰¹

7.3 Trest souhrnný

Trest souhrnný je upraven v § 43 odst. 2 trestního zákoníku. *„Souhrnný trest se ukládá při souběhu trestných činů tehdy, jestliže soud odsuzuje pachatele za*

⁹⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 507- 508 s.

¹⁰⁰ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část*. 1. Vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, 533 s.

¹⁰¹ NS ČR- R 49/ 1978

*trestný čin, který spáchal dříve, než byl soudem prvého stupně vyhlášen odsuzující rozsudek za jiný jeho trestný čin.*¹⁰² Souhrnný trest je možné uložit pouze při vícečinném souběhu trestných činů, kdy nebylo možno z různých příčin provést společné řízení a rozhodnout společným rozsudkem. Dle rozhodnutí nejvyššího soudu je smyslem souhrnného trestu, aby tvořil jednotu stejně jako trest úhrnný, a tím pádem musí být odsouzený při souhrnném trestu ve stejné situaci jako v případě úhrnného trestu¹⁰³.

7. 3. 1 Ukládání a výměra souhrnného trestu

*„Základním předpokladem k uložení souhrnného trestu je odsuzující rozsudek soudu o jiném trestném činu téhož pachatele. Odsuzujícím je rozsudek, kterým se pachatel uznává vinným trestným činem a za tento trestný čin je mu uložen trest, ve vztahu k němuž se ukládá souhrnný trest. Odsuzujícím rozsudkem je též rozsudek, kterým bylo podmíněně upuštěno od potrestání s dohledem. Nezáleží na tom, zda jde o rozsudek soudu prvního stupně nebo o rozsudek vyhlášený v řízení o řádném či mimořádném opravném prostředku. Povahu odsuzujícího rozsudku má i trestní příkaz (§ 314e odst. 6 trestního řádu).*¹⁰⁴ Aby soud mohl uložit souhrnný trest, je nezbytné, aby předchozí odsuzující rozsudek o jiném trestném činu téhož pachatele již nabyl právní moci.¹⁰⁵ Soud tedy vždy před uložením souhrnného trestu musí jako předběžnou otázku podle § 9 odst. 1 trestního řádu vyřešit, jestli odsuzující rozsudek za sbíhající se trestné činy je již pravomocným. O tom, jestli předchozí rozsudek nabyl právní moci, se nevydává žádné rozhodnutí, které by samo nabývalo právní moci a které by bylo pro posouzení předběžné otázky závazné.¹⁰⁶ V praxi soudů platí proto pravidlo, že soud rozhodující o souhrnném trestu vyčká se svým rozhodnutím do té doby, než dřívější odsuzující rozsudek nabyde právní moci.¹⁰⁷ Toto pravidlo však neplatí

¹⁰² JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif*. 4. Aktualizované vydání podle stavu k 1. 10. 2013. Praha: Leges, 2013, 79 s.

¹⁰³ NS ČR- R 13/ 1968

¹⁰⁴ VANTUCH, Pavel. *Trestní zákoník s komentářem: komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2011, 146 s.

¹⁰⁵ R 27/ 1971- III

¹⁰⁶ NS ČR - 14/ 2002- T 355

¹⁰⁷ R 27/ 1971- III

bez výjimky. V závislosti na zásadě rychlosti řízení vyjádřené v § 2 odst. 4 trestního řádu a také na čl. 38 odst. 2 usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., O vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „LZPS“), který stanovuje právo na vyřízení věci bez zbytečných průtahů, je třeba, aby za situace, kdy předchozí rozsudek o jiném trestném činu téhož pachatele byl zrušen v opravném řízení, zvážit toto pravidlo. Soud rozhodující o souhrnném trestu v takovém případě nemusí vyčkávat a může pachateli uložit trest. O případném souhrnném trestu pak bude rozhodovat soud, jehož dřívější rozsudek o jiném trestném činu tohoto pachatele byl v opravném řízení zrušen.¹⁰⁸ Souhrnný trest podle § 43 odst. 2 trestního zákoníku nelze uložit, pokud byl předchozí odsuzující rozsudek vydán cizozemským soudem. K takovému odsouzení nelze ukládat souhrnný trest, protože české soudy nejsou z hlediska ukládání souhrnného trestu vázány cizozemskými rozhodnutími.¹⁰⁹ Jak jsem se již výše zmiňovala, podle § 314e odst. 6 trestního řádu má povahu odsuzujícího rozsudku i trestní příkaz, přičemž jeho účinky nastávají doručením obviněnému. Doručení je tedy určující pro uložení souhrnného trestu, a to i v případě, kdy by trestní příkaz byl zrušen odporem a následně by v dalším řízení došlo k pravomocnému odsouzení pachatele.¹¹⁰ Z § 314e odst. 5 písm. c) trestního řádu vyplývá, že souhrnný trest lze uložit i trestním příkazem, avšak jen v případě, pokud byl předchozí trest uložen také trestním příkazem.

Pokud by spáchal pachatel, kterému byl dán souhrnný trest podle § 43 odst. 2 trestního zákoníku, další trestný čin, a to až po vyhlášení prvního odsuzujícího rozsudku, nicméně před uložení souhrnného trestu, nepůjde o souběh, ale o recidivu, tudíž je třeba uložit samostatný trest za tento trestný čin.¹¹¹ Tudíž, aby mohl být uložen souhrnný trest, musí se jednat pouze o souběh trestných činů, nikoliv o případy recidivy nebo tzv. nepravé recidivy, kdy je trestný čin spáchán v mezidobí od vyhlášení odsuzujícího rozsudku za jiný trestný čin téhož pachatele do nabytí právní moci rozsudku. Tudíž podle judikatury jsou trestné činy v souběhu jen v případě, pokud mezi jejich spácháním nebyl vyhlášen odsuzující rozsudek soudem prvního stupně.¹¹²

¹⁰⁸ R 33/ 1988

¹⁰⁹ R 14/ 1975

¹¹⁰ R 29/ 2000

¹¹¹ R 34/ 1965

¹¹² R 8/ 1974- II

Protože souhrnný trest nastupuje na místo úhrnného trestu, uplatňují se při ukládání souhrnného trestu stejné zásady jako při ukládání trestu úhrnného. Odsouzený musí být ve stejné situaci jako při ukládání trestu úhrnného, tudíž tak jako by se rozhodovalo o všech sbíhajících se trestných činech téhož pachatele v jednom řízení.¹¹³ Proto při splnění všech podmínek pro uložení souhrnného trestu podle § 43 odst. 2 trestního zákoníku je soud povinen uložit trest souhrnný, nikoliv jen doplnit dřívější trest trestem novým. Nedodržení tohoto postupu může být důvodem k podání stížnosti pro porušení zákona (§ 266 trestního řádu) nebo dovolání (§ 265 trestního řádu).¹¹⁴ „Ačkoliv se souhrnný trest má v podstatě rovnat úhrnnému trestu, jaký by se uložil v době rozhodování o zbytku souhrnu sbíhajících se trestné činnosti, je soud ukládající souhrnný trest přesto do jisté míry omezen při hodnocení již odsouzené části souhrnu sbíhajících se trestné činnosti, která už byla předmětem dřívějšího rozsudku. Soud totiž není oprávněn činit skutková zjištění týkající se otázky viny ohledně skutku souzeného dřívějším rozsudkem a nesmí přezkoumávat ani právní závěry dřívějšího rozsudku v otázce viny, která již byla pravomocně vyřešena. Může pouze doplnit nebo korigovat zjištění učiněná předchozím rozsudkem jen v otázce trestu, a to zjištěním o skutečnostech, které nastaly v době po vyhlášení dřívějšího rozsudku, a o skutečnostech, které mají bezprostřední vztah ke skutku souzenému později. V důsledku těchto nových zjištění může být korigována konkrétní závažnost skutku souzeného dříve a může doznat změn hodnocení možnosti nápravy a osobních, rodinných, majetkových a jiných poměrů pachatele.“¹¹⁵ Za tímto účelem je soud povinen provést důkaz spisem ve věci, ve které byl vydán předchozí rozsudek, přičemž provedení důkazu jen opisem rozsudku je nedostatečné.¹¹⁶ Pokud nastane situace, kdy i po vyčerpání všech dostupných důkazů není stále jasné, jestli byl trestný čin spáchán před vyhlášením prvního odsuzujícího rozsudku, nebo až po něm, je nutné, aby v rámci zásady „in dubio pro reo“ neboli „v pochybnostech ve prospěch obviněného“ soud uložil pachateli trest souhrnný podle § 43 odst. 2 trestního zákoníku, neboť je tento postup pro pachatele výhodnější.¹¹⁷

¹¹³ VANTUCH, Pavel. *Trestní zákoník s komentářem: komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2011, 147 s.

¹¹⁴ NS 15/ 2002- T 365

¹¹⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 516- 517 s.

¹¹⁶ R 12/ 1994

¹¹⁷ R 54/ 2000

Jak jsem se výše zmínila, při rozhodování o druhu a výměře trestu se uplatní stejné zásady jako při ukládání trestu úhrnného, avšak jsou tu určité rozdíly. Hlavní rozdíl spočívá v tom, že trest uložený v rámci souhrnného trestu nesmí být mírnější než trest uložený dřívějším rozsudkem. Tato zásada je vyjádřena v § 43 odst. 2 věty třetí trestního zákoníku. Rozhodnutí nejvyššího soudu tento fakt deklaruje a dále uvádí, že i v případě mimořádného snížení trestu odnětí svobody podle § 58 trestního zákoníku, kdy soud sníží výměru souhrnného trestu pod dolní hranici zákonné trestní sazby, nesmí souhrnný trest ve svém celku být mírnější nebo stejný než trest uložený předchozím rozsudkem. Pokud by soud totiž chtěl v daném případě uložit souhrnný trest ve stejné výměře jako předchozí rozsudek, musel by postupovat podle § 44 trestního zákoníku a upustit od uložení souhrnného trestu.¹¹⁸ Upuštěním od uložení souhrnného trestu se blíže zabývám v následující podkapitole. Důležité je tedy, aby trest byl přísnější jako celek, přičemž např. podle judikatury nelze považovat trest obecně prospěšných prací za mírnější než trest odnětí svobody s podmíněným odkladem jeho výkonu. Rozhodující je však zejména výměra trestu a dopad trestu na pachatele.¹¹⁹

Dalším významným rozdílem je fakt, že součástí souhrnného trestu musí být podle § 43 odst. 2 věty čtvrté trestního zákoníku trest ztráty čestných titulů nebo vyznamenání (§78 trestní zákoník), trest ztráty vojenské hodnosti (§ 79 trestní zákoník), trest propadnutí majetku (§ 66 trestní zákoník) nebo trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty (§ 70 až 72 trestního zákoníku), a to za předpokladu, že předchozí rozsudek obsahoval některý z těchto trestů. Neuložení těchto trestů by podle § 265b odst. 1 písm. k) trestního řádu mohlo být důvodem k podání dovolání spočívajícím v chybějícím nebo neúplném výroku v rozhodnutí. A nakonec poslední rozdíl spočívá v započítávání předchozího uloženého trestu. *„Pokud by nebylo možné započítání předchozího trestu do očekávaného souhrnného trestu podle § 92, musí soud k tomu, že předchozí trest byl (byť jen zčásti) vykonán, přihlídnout při stanovení druhu trestu a jeho výměry v rámci souhrnného trestu (§92 odst. 3)“*¹²⁰

Při ukládání souhrnného trestu musí být zrušen výrok o trestu ukládaném pachateli předchozím rozsudkem, jakož i všechna další rozhodnutí, která na tento

¹¹⁸ TR NS 55/ 2009- T 1184

¹¹⁹ R 56/ 1998

¹²⁰ VANTUCH, Pavel. *Trestní zákoník s komentářem: komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1.8.2011*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2011, 147 s.

výrok obsahově navazují, pokud vzhledem ke změně, ke které došlo, pozbyla podkladu. To deklaruje § 43 odst. 2 věta druhá trestního zákoníku. Přičemž podle judikatury musí soud při ukládání souhrnného trestu zrušit dřívější rozsudek v celém výroku o trestu. Nelze tím pádem zrušit jen některý z více trestů uložených vedle sebe.¹²¹ Za výrok o trestu ve smyslu § 43 odst. 2 věty druhé trestního zákoníku je třeba považovat souhrn všech dílčích výroků, které se týkají uložených trestů. Pokud však soud při ukládání souhrnného trestu nezruší v rozporu s § 43 odst. 2 trestního zákoníku některý z trestů uložených předchozím rozsudkem a v rozsudku ukládající souhrnný trest tento trest znovu neuloží, nelze dovozovat, že tento trest pozbyl platnosti, a tudíž by měl být i přesto vykonán. Tím pádem není vyloučeno, aby např. při trestu zákazu činnosti bylo v případě, že pachatel činnost, která mu byla zakázána, i přesto vykonává, posuzováno toto jednání jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku.¹²² Pokud by však předchozí rozsudek obsahoval více trestů samostatně uložených, soud by pak při uložení souhrnného trestu zrušil jen tresty týkající se sbíhající se trestné činnosti, neboť souběh trestných činů je základním předpokladem pro uložení souhrnného trestu.¹²³ A nakonec podle § 124 trestního řádu je soud povinen při ukládání souhrnného trestu označit ty dřívější rozsudky, u kterých se zrušuje novým rozsudkem výrok o trestu a nahrazuje ho výrokem o souhrnném trestu.

Pokud bude zrušen rozsudek, kterým se ukládá souhrnný trest, obnoví se platnost výroku o trestu, který byl zrušen při uložení souhrnného trestu předchozím rozsudkem.¹²⁴

Podle ustanovení trestního zákoníku v § 43 odst. 4 se ustanovení o souhrnném trestu neuplatní v případech, kdy se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen, tudíž v případech, kdy u pachatele nastala tzv. fikce neodsouzení. Tato okolnost může nastat buď přímo ze zákona, nebo na základě rozhodnutí o zahlazení odsouzení, o osvědčení pachatele, o amnestii a o udělení milosti.¹²⁵ Přímo ze zákona tato okolnost nastává v případě, pokud soud upustil od potrestání podle § 46 odst. 3 trestního zákoníku, dále u podmíněného upuštění od potrestání

¹²¹ R 31/ 1975

¹²² R 15/ 1998

¹²³ R 46/ 1998- II

¹²⁴ R 58/ 1977

¹²⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 532 ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 532 s.

s dohledem, a to v případě, že se pachatel osvědčil, anebo má-li se za to, že se osvědčil podle § 48 odst. 8 trestního zákoníku. A v neposlední řadě nastává fikce neodsouzení přímo ze zákona u některých druhů trestů, a to v případě, pokud jsou vykonány nebo pokud bylo pravomocně upuštěno od jejich vykonání. U trestu obecně prospěšných prací je fikce neodsouzení upravena v § 65 odst. 4 trestního zákoníku, u trestu zákazu činnosti v § 74 odst. 2 trestního zákoníku, u peněžitého trestu za trestný čin spáchaný z nedbalosti v § 69 odst. 2 trestního zákoníku.¹²⁶ Fikce neodsouzení se uplatní také pro upuštění od potrestání podle § 47 trestního zákoníku za současného uložení ochranného léčení podle § 99 trestního zákoníku.¹²⁷ „Bylo-li dřívějším rozsudkem uloženo několik druhů trestů vedle sebe, může se stát, že ohledně některého z nich už nastala situace uvedená výše, která by jinak měla účinek, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen, avšak u jiného z uložených trestů dosud nikoli. Souhrnný trest je tu přípustný, neboť se na pachatele stran dříve souzené části sbíhající se trestné činnosti dosud nehledí, jako by nebyl odsouzen. Po právní moci rozsudku, jímž byl uložen souhrnný trest, by se započítal předchozí trest, na nějž by se jinak vztahovala fikce neodsouzení, a to v míře, v níž byl takový trest vykonán.“¹²⁸ Na druhé straně u společného trestu za pokračování v trestné činnosti nemá fikce neodsouzení vliv.

A nakonec podle výše zmiňovaného § 43 odst. 4 trestního zákoníku, druhé části ustanovení, nelze uložit souhrnný trest také v případě, jestliže byl dřívější odsuzující rozsudek vydaný soudem jiného členského státu Evropské unie. Tato změna se stala účinnou od 1. 1. 2012.

7. 3. 2 Upuštění od uložení souhrnného trestu

Upuštění od uložení souhrnného trestu je upraveno v § 44 trestního zákoníku a jde o zvláštní případ upuštění od potrestání. Jde o případ, kdy soud neuloží souhrnný trest podle § 43 odst. 2 trestního zákoníku, ač by ho uložit měl. Tento postup přichází v úvahu zejména v případech, považuje-li soud trest uložený dřívějším

¹²⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 521 s.

¹²⁷ R 63/ 1973

¹²⁸ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 523 s.

rozsudkem za dostatečný, a to i vzhledem k dalšímu sbíhajícímu se trestnému činu, nebo má-li soud za to, že souhrnný trest by mohl být mírnější než trest daný předchozím rozsudkem, o takovou situaci by mohlo jít například v případech, kdy by se razantně změnily osobní, rodinné a majetkové poměry pachatele. Nakonec přichází upuštění od potrestání v úvahu i v případech, kdy byl uložen trest úhrnný na samé horní hranici trestní sazby, která je taktéž hranicí sazby trestu souhrnného, a soud zároveň dojde k závěru, že není možné nebo účelné uložit vedle původního trestu ještě jiný druh trestu.¹²⁹

Dle rozhodnutí soudu je v případě upuštění od uložení souhrnného trestu podle § 44 trestního zákoníku nutno pohlížet na trest, který byl dán předchozím rozsudkem, jako na trest, který je uložený též za trestný čin, o kterém by soud rozhodoval později a za který by byl uložen souhrnný trest.¹³⁰

Při upuštění od uložení souhrnného trestu podle § 44 trestního zákoníku se uplatní obecné zásady pro ukládání trestů podle § 39 trestního zákoníku. Nutné je zejména zhodnotit osobní, rodinné a majetkové poměry pachatele, povahu a závažnost projednávané trestné činnosti včetně předchozí trestné činnosti a v neposlední řadě možnost nápravy pachatele. To vše bude soud hodnotit se zřetelem k dosavadnímu výkonu trestu uloženému dřívějším rozsudkem.¹³¹

Výrok o upuštění od uložení souhrnného trestu podle § 44 trestního zákoníku je výrokem o trestu. Pokud by nastala situace, kdy by došlo k upuštění od uložení souhrnného trestu a později by vyšel najevo další ze sbíhající se trestné činnosti, bylo by nutné spolu s uložením souhrnného trestu podle § 43 odst. 2 trestního zákoníku zrušit nejen výrok o trestu daným předchozím rozsudkem, ale také výrok o upuštění od uložení souhrnného trestu, který je dán navazujícím rozsudkem.¹³²

„Na rozdíl od jiných případů upuštění od potrestání nemá upuštění od souhrnného trestu podle § 44 za následek fikci o neodsouzení, protože se jím v podstatě konstatuje, že dříve uložený trest byl uložen též za později souzený sbíhající se trestný čin. Proto se na zahlazení takového odsouzení užijí obecná

¹²⁹ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 532 s.

¹³⁰ TR NS 6/ 2004- T 700

¹³¹ R 39/ 1971

¹³² R 55/ 2006

*ustanovení o zahlazení, a to podle toho, jaký trest byl uložen dřívějším rozsudkem.*¹³³

7.4 Zpřísnění v případě vícečinného souběhu většího počtu trestných činů

V našem platném právu se projevuje asperační zásada při trestání sbíhající se trestné činnosti zejména v možnosti soudu v případě vícečinného souběhu většího počtu trestných činů uložit pachateli trest odnětí svobody nad horní hranici nejpřísnější trestní sazby. Toto je upraveno v § 43 odst. 1 trestního zákoníku. Jedná se o relativně novou možnost, která byla zavedena trestním zákoníkem č. 40/ 2009 Sb., přičemž dřívější zákoník (zákon č. 140/ 1961 Sb. Trestní zákoník) v § 35 tuto možnost zpřísnění trestu nedovoloval.

V § 43 odst. 1 trestního zákoníku, v části věty první za středníkem je toto zpřísnění formulováno takto: *Jde-li o vícečinný souběh většího počtu trestných činů, může soud pachateli uložit trest odnětí svobody v rámci trestní sazby, jejíž horní hranice se zvyšuje o jednu třetinu. Horní hranice trestní sazby odnětí svobody však nesmí ani po tomto zvýšení převyšovat dvacet let a při ukládání výjimečného trestu odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let nesmí převyšovat třicet let.*

Podstatou tohoto ustanovení je náležitě potrestat pachatele, kteří se dopustili celé série sbíhající se trestné činnosti a u nichž by uložení trestu v rámci sazby nejpřísnějšího ze sbíhajících se trestných činů nepostačovalo a dostatečně nevyjadřovalo závažnost činů.¹³⁴ I z toho důvodu trestní zákoník při trestání rozlišuje mezi souběhem jednočinným a vícečinným, přičemž toto zpřísnění připadá v úvahu pouze u souběhu vícečinného, čili základem mají být alespoň dva skutky spáchané týmž pachatelem, mezi kterými není vyhlášen odsuzující rozsudek soudem prvního stupně za některý z nich. Zdali v daném případě půjde o vícečinný souběh stejnorodý nebo nestejnorodý, není podstatné.

¹³³ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 533 s.

¹³⁴ FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. Praha: Linde, 2010, xviii, 267 s.

Podmínkou zpřísnění trestu je spáchání „většího počtu trestných činů“. Zákon ani judikatura však toto ustanovení blíže nespecifikuje, musí se však jednat o trestnou činnost pachatele, která bude vykazovat výrazně vyšší závažnost.¹³⁵ Obecně lze však usuzovat, že musí jít o více jak dva trestné činy, neboť souběh vždy předpokládá spáchání většího počtu trestných činů, přičemž existence samotného vícečinného souběhu ještě nezakládá možnost zpřísnění trestu. Dle mého úsudku by se mělo tedy jednat alespoň o tři a více trestných činů. Podle autorů publikací by mělo jít nejméně o pět trestných činů, ale řešení, kdy už se bude jednat o větší počet trestných činů, může přinést až judikatura.

Zvýšení horní hranice připadá v úvahu pouze u trestu odnětí svobody, nikoliv u jiných druhů trestů, a to ani pokud jsou ukládány vedle trestu odnětí svobody. Horní hranice trestu odnětí svobody, která je stanovena za nejpřísněji trestný čin ze sbíhajících se činů, se zvýší o jednu třetinu, soud poté uloží trest v rámci takto zvýšené sazby. Je tu však existence určitého omezení, která spočívá v nemožnosti soudu uložit trest tak, aby horní hranice převyšovala dvacet let, a pokud jde o výjimečný trest nad dvacet let do třiceti let, třicet let. Toto omezení vychází zejména z § 55 odst. 1 trestního zákoníku, který stanovuje nejvyšší délku trvání nepodmíněného trestu odnětí svobody a dále z § 54 odst. 1 trestního zákoníku, který stanovuje nejvyšší přípustnou délku výjimečného trestu. Je nutné dodat, že toto zvýšení trestu odnětí svobody je pouze fakultativní, tudíž záleží pouze na uvážení soudu, jestli tohoto zvýšení využije nebo zda shledá uložení trestu v rámci sazby za nejpřísnější ze sbíhajících se trestných činů za dostatečný. Stejně tak zákon neukládá soudu povinnost, aby v případě, že využije možnost zvýšení horní hranice trestu o jednu třetinu, uložil pachateli trest v rámci horní sazby takto zvýšené. Můžeme však předpokládat, že pokud soud využil možnost zvýšení horní sazby, činil tak z toho důvodu, aby pachateli mohl uložit trest v rámci horní hranice zvýšené sazby.¹³⁶

Otázka, která zde vyvstává, je, zdali může soud zvýšit horní hranici úhrnného trestu odnětí svobody podle § 43 odst. 1 trestního zákoníku a současně mimořádně zvýšit trest odnětí svobody podle § 59 trestního zákoníku. To vše za předpokladu, budou-li splněny obě podmínky pro ustanovení, čili pachatel byl již

¹³⁵ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 3. vydání*. Praha: Leges, 2013, 442 s.

¹³⁶ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 1. Vydání*. Praha: C. H. Beck, 2009, 510 s.

v minulosti potrestán za zvlášť závažný zločin a nyní je souzen za větší počet trestných činů spáchaných ve vícečinném souběhu, přičemž některý z těchto trestných činů je taktéž zvlášť závažným zločinem. Podle mého názoru tato možnost přípustná není, což vyplývá z ustanovení § 59 odst. 1 trestního zákoníku, kdy soud může zvýšit o jednu třetinu horní hranici trestní sazby, jež je stanovena v trestním zákoně, nikoliv trestní sazby zvýšené až postupem soudu podle § 43 odst. 1 trestního zákoníku. Tudíž je podle mého mínění možné jen jedno zvýšení. O podobnou situaci půjde v případě obligatorního zvýšení horní hranice trestní sazby pachateli trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny podle § 108 odst. 1 trestního zákoníku, přičemž zde by se dvojnásobné zvýšení nevyklučovalo. Avšak s ohledem na obecné zásady trestání, zejména pak na zákaz analogie v neprospěch pachatele není možné dvojnásobné zvýšení horní hranice sazby trestu odnětí svobody.¹³⁷

Zpřísnění je možné využít jak při ukládání trestu úhrnného podle § 43 odst. 1 trestního zákoníku, tak i souhrnného podle § 43 odst. 2 trestního zákoníku. U souhrnného trestu přichází v úvahu zvýšení horní hranice trestní sazby na rozdíl od trestu úhrnného vždy, neboť zde existuje dřívější rozsudek, kterým byl uložen úhrnný trest za sbíhající se trestné činy, a nyní je znovu rozhodováno o dalším sbíhajícím se trestném činu téhož pachatele.¹³⁸

Paradoxem, který se vyskytuje v naší platné právní úpravě, je fakt, že v případě pokračujících trestných činů neexistuje možnost zpřísnění trestu, ačkoliv se v podstatě vícečinný stejnorodý souběh (opakování trestného činu) od pokračování v trestné činnosti významně z hlediska nebezpečnosti neliší. Pachatel pokračujícího trestného činu bude při ukládání trestu tedy v jakési výhodě, neboť mu soud nikterak nemůže uložit trest nad horní hranici zákonné trestní sazby, a to ani v případě, pokud jednotlivé dílčí útoky budou ve vysokém množství.

¹³⁷ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář*. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, 510- 511 s.

¹³⁸ Důvodová zpráva k návrhu trestního zákoníku

8. Srovnání se slovenskou úpravou

V této kapitole stručně porovnám naši trestní úpravu souběhu trestných činů se slovenskou úpravou trestního zákonodárství. Porovnání se slovenskou úpravou jsem zvolila z toho důvodu, že vzhledem ke společné minulosti obou států jsou si obě úpravy velmi podobné, avšak v některých bodech se liší, a právě těmito bodům budu věnovat pozornost. Na Slovensku je od 1. ledna 2006 účinný zákon č. 300/ 2005 Sb., Trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „slovenský trestní zákoník“). Do té doby platil na území Slovenska trestní zákon č. 140/ 1961 Sb., Trestní zákoník, stejně tak jako na našem území, přičemž u nás tento zákon pozbyl platnosti až s novým trestním zákoníkem č. 40/ 2009 Sb.

Slovenský trestní zákoník upravuje sbíhající se trestnou činnost a její postih v § 41, 42 a v § 44. V § 41 slovenského trestního zákoníku je upraven trest úhrnný a společný trest za pokračování v trestné činnosti, § 42 se zabývá ukládáním souhrnného trestu a v § 44 je upraveno upuštění od uložení souhrnného trestu a dalšího trestu. Úhrnný a souhrnný trest vychází při ukládání ze stejných principů, jako je to v naší úpravě trestního zákonodárství, tudíž úhrnný trest se ukládá v případě, kdy soud odsuzuje pachatele za dva nebo více trestných činů, přičemž nezáleží na faktu, jestli jde o souběh jednočinný, nebo vícečinný. Na druhé straně se ukládá trest souhrnný v případě, kdy se pachatel odsuzuje za další trestný čin, který spáchal dříve, než byl pravomocně odsouzen soudem prvního stupně za jeho jiný trestný čin. Zde tudíž vždy musí jít o souběh vícečinný.

Při ukládání trestu vychází slovenská úprava ze zásady absorbční, která spočívá, stejně tak jako v našem platném právu, v tom, že se ukládá trest podle zákonného ustanovení, které se vztahuje na čin nejpřísněji trestný, přičemž při určení, který z trestných činů je nejpřísnější, se posuzuje výška horní hranice trestní sazby. Pokud jsou však dolní hranice trestních sazeb odnětí svobody různé, použije se ta dolní hranice, která je z nich nejvyšší. Vedle toho je možné uložit v rámci úhrnného trestu i jiný druh trestu, a to v případě, že je jeho uložení odůvodněno některým ze sbíhajících se trestných činů. Tím je projevena zásada kumulační. A nakonec asperační zásada se ve slovenské úpravě uplatňuje v § 41 odst. 2 slovenského trestního zákoníku, přičemž pokud soud ukládá úhrnný trest za dva nebo více úmyslných trestných činů, z nichž alespoň jeden je zločinem podle § 11 slovenského trestního zákoníku a je spáchán dvěma nebo více skutky, zvyšuje se horní hranice trestní sazby odnětí svobody trestného činu nejpřísněji

trestného o jednu třetinu. Soud pak obligatorně uloží pachateli trest v horní polovině takto zvýšené sazby. Horní hranice však podle tohoto ustanovení nesmí převyšovat 25 let, u mladistvých nesmí převyšovat sazbu uvedenou v § 117 odst. 1 nebo 3 slovenského trestního zákoníku.¹³⁹

Ukládání souhrnného trestu je upraveno v § 42 slovenského trestního zákoníku. Tudíž pokud soud odsuzuje pachatele za trestný čin, který spáchal dříve, než byl soudem prvního stupně vyhlášen odsuzující rozsudek za jiný jeho trestný čin, ukládá soud trest podle stejných zásad jako při ukládání trestu úhrnného. Podle § 42 odst. 2 slovenského trestního zákoníku soud zruší spolu s uložením souhrnného trestu výrok o trestu uloženém pachateli předchozím rozsudkem, jakož i další rozhodnutí obsahově navazující na tento výrok, pokud vzhledem ke změně pozbyly podkladu. Podle tohoto ustanovení věty druhé nesmí být souhrnný trest mírnější než předchozí trest uložený dřívějším rozsudkem. A nakonec, podle § 42 odst. 2 třetí věty slovenského trestního zákoníku, soud musí taktéž obligatorně uložit pachateli trest ztráty čestných titulů a vyznamenání, trest propadnutí majetku, peněžitý trest, trest propadnutí věci nebo trest zákazu činnosti, a to za okolností, pokud byl některý z těchto druhů trestů uložen dřívějším rozsudkem a nebrání-li tomu § 34 odst. 7 slovenského trestního zákoníku. Pokud by se na pachatele na základě fikce neodsouzení vyplývající z předchozího rozsudku hledělo, jako by nebyl odsouzený, trest souhrnný se neužije. To stanovuje § 42 odst. 3 slovenského trestního zákoníku. A nakonec v § 44 slovenského trestního zákoníku je upraveno upuštění od uložení souhrnného trestu zároveň s upuštěním od uložení dalšího trestu. K takovému postupu dojde v případě, kdy soud pokládá trest uložený předchozím rozsudkem za dostatečný vzhledem k ochraně společnosti a nápravě pachatele.

Pokud bych měla zhodnotit zásadní rozdíly mezi naší a slovenskou úpravou sbíhající se trestné činnosti, pak rozdíly spočívají zejména v případě zpřísnění trestu za sbíhající se trestné činy, tudíž v případě použití asperace. Podle naší platné úpravy, která vychází z § 43 odst. 1 trestního zákoníku, může soud v případě vícečinného souběhu více trestných činů uložit pachateli trest odnětí svobody v rámci trestní sazby nejpřísnějšího ze sbíhajících se trestných činů, jejíž horní hranice se zvýší o jednu třetinu. Jde však pouze o fakultativní možnost,

¹³⁹ MAŠLANYOVÁ, Darina a kol. Trestné právo hmotné. Všeobecná a osobitná část. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, 137 s. ISBN 978- 80- 7380- 338-4

která se dá uplatnit v případě, pokud půjde alespoň o tři trestné činy, zatímco u slovenské úpravy je nutné, aby se jednalo o vícečinný souběh alespoň dvou úmyslných trestných činů, z nichž alespoň jeden bude zločinem. V tomto případě soud zvýší horní hranici trestní sazby odnětí svobody za čin nejpřísněji trestný o jednu třetinu a poté je zde povinnost soudu uložit trest v horní polovině takto zvýšené sazby. U nás taková povinnost neexistuje, a to ani při zvýšení sazby. Dalším rozdílem je maximální přípustná horní hranice trestu odnětí svobody při použití asperace. Zatímco podle slovenské úpravy podle § 41 odst. 2 slovenského trestního zákoníku nesmí takto zvýšená hranice převyšovat 25 let, podle naší úpravy v § 43 odst. 1 trestního zákoníku nesmí převyšovat 20 let a při ukládání výjimečného trestu odnětí svobody nad 20 let až do 30 let nesmí převyšovat 30 let.

Slovenské zpřísnění trestu mi připadá lépe propracované a logičtější, zejména z toho důvodu, že slovenské pojetí asperace lépe vystihuje závažnost sbíhajících se trestných činů a nebezpečnost pro společnost neboť aby soud mohl zpřísnit trest, musí se jednat o úmyslné trestné činy, z nichž alespoň jeden je zločinem. Naše úprava nehovoří o tom, zdali se má jednat o úmyslné trestné činy, pouze konstatuje, že se musí jednat o vícečinný souběh většího počtu trestných činů. Kdy se však bude jednat o větší počet trestných činů, ještě není zcela přesně specifikováno, a z toho důvodu je nutné, aby toto stanovila ustálená rozhodovací činnost soudů. Z jazykového výkladu ustanovení však lze usuzovat, že se musí jednat alespoň o tři trestné činy, otázkou však zůstává, jestli lze považovat spáchání tří trestných činů za okolnost podmiňující zvýšení trestu nad horní hranici zákonné trestní sazby. Z tohoto důvodu lze naše pojetí asperace považovat za méně propracované a nejasné, tím pádem bych slovenskou úpravu asperace bezesporu přejala do naší platné právní úpravy.

ZÁVĚR

Cílem mé diplomové práce bylo objasnit pojem souběhu trestných činů a odlišit ho od dalších forem mnohosti trestných činů, kterými jsou zejména recidiva a tzv. nepravá recidiva. V jednotlivých kapitolách jsem se zabývala vysvětlením pojmů souvisejících s problematikou souběhu trestných činů, jako jsou druhy souběhu, skutek, případy vyloučení souběhu, účinky souběhu, zásady trestání a druhy trestů za sbíhající se trestnou činnost. V závěru práce jsem porovnávala naši právní úpravu pojetí souběhu trestných činů se slovenskou. Vzhledem ke společné historii mě zajímalo, jakým směrem se ubíralo slovenské zákonodárství týkající se problematiky souběhu trestných činů. Zjistila jsem, že slovenská úprava je v mnoha ohledech velmi podobná, odchylky se objevují pouze u zpřísnění trestu, v tzv. použití asperace.

Při zpracovávání tohoto tématu jsem pracovala s řadou titulů odborné literatury, většina z nich je však napsána příliš obecně a mají učebnicový charakter, samotné problematice souběhu je věnováno pouze několik publikací, převážně staršího data. Potřebné informace mi v neposlední řadě poskytly různé komentáře k trestnímu zákonodárství. Pro přesné rozlišení jednotlivých forem mnohosti trestných činů byly pro mě větším přínosem informace obsažené v jednotlivých soudních rozhodnutích než v samotném zákonodárství.

Přínos mé práce spatřuji zejména v tom, že se mi podařilo všechny dílčí informace zpracovat do uceleného textu, který podává jasný obraz dané problematiky. V tom mi pomohla jednotlivá soudní rozhodnutí, která považuji za velmi důležitá, jak jsem již zmínila v předchozím odstavci. Dalším přínosem, který v mé diplomové práci spatřuji, je přínos v rovině osobní, své dosavadní znalosti jsem totiž obohatila o nově získané poznatky a souvislosti nejen v oblasti souběhu trestných činů a jeho trestání, ale také v oblasti trestního práva.

ENGLISH SUMMARY

I have chosen the issue of simultaneity of crimes and sentencing for simultaneous crimes as the subject of my thesis. The work is systematically divided into eight chapters. The introduction briefly describes the history of multiplicity of crimes, from Roman law to the present day. This part is concerned primarily with the concept of sentencing for simultaneous crimes and punishment of simultaneity of crimes.

In the following chapter, I have defined other cases of multiplicity of crimes, namely recidivism and “false” recidivism, and explained the differences between these cases and simultaneity of crimes. Simultaneity of crimes occurs where an offender commits several crimes before the first-instance court convicts him of one of these crimes or before a criminal order is served on the offender. On the other hand, recidivism refers to cases where an offender commits another offence after having been convicted of another offence by a final judgment. The last case of multiplicity of crimes, which should not be confused with simultaneity of crimes, is “false” recidivism. This concept refers to cases where an offender commits another crime in a period between publication of a judgment whereby the offender has been convicted and the date of the legal force of the judgment. False recidivism needs to be assessed analogously to recidivism, rather than simultaneity of crimes, when deciding on the appropriate sentence.

The following chapter describes the individual types of simultaneity of crimes. Simultaneity of crimes can be committed through a single act or through multiple acts and each of these types can be either homogeneous or heterogeneous. Homogeneous simultaneity occurs where several crimes with the same merits are committed; on the other hand, heterogeneous simultaneity exists where an offender commits several crimes with different merits. In this chapter, I also briefly define the term “act”, which is particularly relevant for determining whether simultaneous crimes were committed through a single act or through several acts.

The fifth chapter is concerned with cases which appear to, but actually do not represent simultaneity of crimes. Such cases are called apparent simultaneity of crimes. They include, *inter alia*, the relation of subsidiarity; factual ‘consummation’; continuing, persisting and collective offences; and, last but not least, the criminal offence of intoxication under Section 360 of the Criminal Code.

These cases exclude actual simultaneity of crimes and, therefore, the provisions on simultaneous crimes cannot be applied and concurrent or aggregate sentence imposed.

My thesis further addresses substantive and procedural effects of simultaneity of crimes. Substantive effects concern, in particular, assessment of cessation of criminal liability and sentencing for simultaneous crimes. Procedural effects are reflected in implementation of the accusatorial principle and in the fact that simultaneous crimes are heard in joint proceedings.

A substantial part of my thesis concentrates on sentencing for simultaneous crimes. First, I addressed the sentencing principles, namely the cumulation, absorption and asperation principles. The cumulation principle means that the number of sentences imposed corresponds to the number of crimes committed. In application of the absorption principle, the less strict sentence is absorbed by the stricter sentence and, ultimately, a sentence is imposed for the offence subject to the strictest sentence, which is further increased. The asperation principle appears to be a compromise between the cumulation and absorption principles. In this chapter, I also deal with imposition and determination of the length of concurrent and aggregate sentences. Concurrent sentence is imposed in cases where simultaneous crimes committed by an offender are heard in joint proceedings, in which the court renders a single judgment. Aggregate sentence is imposed in cases where simultaneous crimes are heard in several proceedings. The final, separate, sub-chapter is concerned with imposition of a stricter sentence in cases of simultaneity of several crimes committed through several acts. This principle was introduced to the Czech law by Act No. 40/2009 Coll., the Criminal Code, and reflects the principle of asperation. If an offender commits several crimes through several acts, the court may impose on the offender a sentence of imprisonment within the mandatory range, where the upper limit is increased by one third.

In the conclusion, I compared the Czech and Slovak concepts of simultaneity of crimes. Both arrangements are very similar, where I perceived some differences in particular in imposition of a stricter sentence for simultaneous crimes, i.e. in application of the asperation principle.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

A. Prameny

- Zákon č. 40/ 2009 Sb., Trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 141/ 1996 Sb., Trestní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 218/ 2003 Sb., O odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/ 1993 Sb., O vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 300/ 2005 Sb., Trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 140/ 1961 Sb. Trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

B. Literatura

- NOVOTNÝ, František a kol. *Trestní právo hmotné*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-807-3802-912.
- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 3. vyd. Praha: Leges, 2013, 968 s. Student (Leges). ISBN 9788087576649
- KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné. Obecná část*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, xxxvii, 797 s. Právnícké učebnice (C. H. Beck). ISBN 9788074000423.
- KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, xl, 921 s. Právnícké učebnice (C. H. Beck). ISBN 978-807-1790-822

- JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, advokátní tarif*. 4. aktualiz. vyd. podle stavu k 1. 10. 2013. Praha: Leges, 1215 s. Glosátor. ISBN 978-808-7576-694
- CHMELÍK, Jan a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část*. Praha: Linde, 2009, 292 s. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 978-807-2017-850
- FENYK, Jaroslav a kol., *Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestněprávními předpisy a judikaturou*. Praha: Linde, 2010, xviii, ISBN 978-80-7201-803-12
- NOVOTNÝ, František. *Trestní zákoník 2010: stav k 1. 4. 2010 : komentář, judikatura, důvodová zpráva*. Praha: Eurounion, 2010. ISBN 978-807-3170-844
- SOLNAŘ, Vladimír a kol. *Systém českého trestního práva: základy trestní odpovědnosti*. Vyd. 1., (jako Základy trestní odpovědnosti vyd. 2.). Praha: Orac, 2003. ISBN 80-861-9974-6
- VANTUCH, Pavel. *Trestní zákoník s komentářem: komentář k zákonu č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů : informace z judikatury : k 1. 8.2011*. 1. vyd. ANAG, 2011, 1367 s. ISBN 978-80-7263-677-8.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I. §1 až 139. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 97880740017892.
- MAŠLANYOVÁ, Darina. *Trestné právo hmotné: všeobecná a osobitná část*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, 496 s. ISBN 978-807-3803-384.
- CHMELÍK, Jan. *Rukověť trestního práva: učební pomůcka ke studiu trestního práva*. Praha: Linde, 2012, 246 s.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákon. Komentář. I. díl*. 6. Doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2004
- TOLAR, Jan. *Trest úhrnný a souhrnný*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1963, 248 s

- NOVOTNÝ, Oto a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. 6.* vydání. Praha: Wolters kluwer ČR, a.s., 2010, 303 s. ISBN 978-80-7357-509-0
- POLÁŠEK, Vladimír. *Ukladanie trestu při sùbehu trestných činov podľa československého trestného práva.* Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1962
- Slovenský trestní zákon. Překlad Artlingua. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006. 201 s. ISBN 80-7338-055-2

C. Ostatní zdroje

1. Důvodová zpráva k návrhu trestního zákoníku, dostupná z <http://trestnizakonik.cz/navrh/duvodova-zprava.html>

D. Časopisy

- FASTNER, Jindřich. Kdy trest úhrnný, kdy trest souhrnný a kdy společný? *Trestněprávní revue.* 2006, roč. 5, č. 5, 155 s.

E. Judikatura

- R 29/ 2000
- R 1/ 1965
- R 25/ 1970
- R 41/ 1976- I
- R 8/ 1984
- R 8/ 1985
- R 38/ 1959
- R 10/ 1987- II.
- R 34/ 1977
- R 3/ 1972
- R 29/ 1977- I.
- R 5/ 1956
- R 34/ 1952

- R 27/ 1971- III.
- R 33/ 1988
- R 14/ 1975
- R 29/ 2000
- R 34/ 1965
- R 8/ 1974- II.
- R 12/ 1994
- R 54/ 2000
- R 56/ 1998
- R 31/ 1975
- R 15/ 1998
- R 46/ 1998- II.
- R 58/ 1977
- R 63/ 1973
- R 39/ 1971
- R 55/ 2006
- č. 19/ 2007- II Sb. rozh. tr
- č. 29/ 2000 Sb. rozh. tr.
- č. 8/ 1974- II Sb. rozh. tr.
- č. 1/ 1980 Sb. rozh. tr
- č. 25/ 70 Sb. rozh. tr.
- č. 2/ 1992 Sb. rozh. tr.
- TR NS 31/ 2007- T 952
- TR NS 55/ 2009- T 1184
- TR NS 6/ 2004- T 700
- NS ČR- R 13/ 1968
- NS 15/ 2002- T 365
- NS 14/ 2002- T 355

Příloha:

Číslo jednací: 4T 53/2010 - 191

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Okresní soud v Šumperku rozhodl v hlavním líčení konaném dne 21.2.2011 v Šumperku
samosoudkyní Mgr. Pavlínou Hajtmarovou,

t a k t o :

obžalovani

Petr [REDACTED],

nar. [REDACTED], bez zaměstnání, trvale bytem [REDACTED]
[REDACTED] nyní bytem u [REDACTED]
[REDACTED]

Pavel [REDACTED],

nar. [REDACTED], bez zaměstnání, trvale bytem [REDACTED]
nyní bytem [REDACTED]

jsou vinni, že

oba společným jednáním

1)
dne 30. dubna 2010 v době od 06.00 hodin do 13.30 hodin na místní účelové komunikaci ve Vyšehoří, okres Šumperk, po přeštipnutí spojovacího ocelového řetězu pomocí kleští odcizili 13 ks kovových poklopů na veřejné odvodňovací šachtě, čímž způsobili poškozenému Obecnímu úřadu Vyšehoří škodu ve výši 18.138,- Kč,

2)
v době od 14.30 hodin dne 29. dubna 2010 do 08.00 hodin dne 30. dubna 2010 v Králci, okres Šumperk, z volně přístupné stavby odcizili již do stavby částečně zakomponované el. kabely různých délek a průměrů o celkové délce 250 m, čímž způsobili poškozené firmě [redacted] Montáž, údržba, výroba a revize elektrických a elektronických zařízení, [redacted] škodu ve výši 5.064,54,- Kč,

3)
dne 3. května 2010 v době kolem 22.00 hodin na parkovišti na ul. Jesenické v Šumperku odcizili 3 ks kovových poklopů, čímž způsobili poškozenému družstvu [redacted] [redacted] škodu ve výši 3.610,- Kč,

4)
dne 12. května 2010 v době od 01.00 hodin do 01.35 hodin po překonání plotu výšky 1 m vnikli na oplocenou zahradu u domu č. 135 v Libině, okres Šumperk, odkud následně odcizili železný šrot o celkové váze 200 kg, přičemž byli přistiženi hlídkou Policie ČR, a svým jednáním způsobili poškozenému Leonhardu [redacted], nar. [redacted], škodu ve výši 600,- Kč,

celkově tak jednáním pod body 1-4 způsobili škodu ve výši 27.412,54,- Kč,

a Petr [redacted] se tohoto jednání dopustil přesto, že byl trestním příkazem Okresního soudu v Chomutově ze dne 15. 4. 2008, sp. zn. 4T 21/2008, který nabyl právní moci dne 8. 5. 2008, uznán vinným mimo jiné trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b, e) trestního zákona, přičemž podle § 37 trestního zákona bylo upuštěno od uložení souhrnného trestu, který mu byl uložen trestním příkazem Okresního soudu v Chomutově ze dne 21. 1. 2008, sp. zn. 4T 495/2007, který nabyl právní moci dne 20. 2. 2008, kterým byl odsouzen pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) trestního zákona k podmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 10 měsíců se zkušební dobou v trvání 2 roků.

t e d y Petr [redacted] společným jednáním s další osobou ad 1-4) přisvojil si cizí věc tím, že se jí zmocnil, způsobil tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou,

přisvojil si cizí věc tím, že se jí zmocnil, způsobil tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou a byl v posledních třech letech odsouzen za čin spočívající v tom, že si přisvojil cizí věc tím, že se jí zmocnil a čin spáchal vloupáním,

ad 4)

neoprávněně vniknul do obydlí jiného,

Pavel [REDACTED] společným jednáním s další osobou

ad 1-4)

přisvojil si cizí věc tím, že se jí zmocnil a způsobil tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou,

ad 4)

neoprávněně vniknul do obydlí jiného,

t í m s p á c h a l i

Petr [REDACTED]

ad 1-4)

přechin krádeže podle § 205 odstavec 1 písmeno a) trestního zákoníku, ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku,

přechin krádeže podle § 205 odstavec 2 trestního zákoníku, ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku,

ad 4)

přechin porušování domovní svobody podle § 178 odstavec 1 trestního zákoníku, ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku,

Pavel [REDACTED]

ad 1-4)

přechin krádeže podle § 205 odstavec 1 písmeno a) trestního zákoníku, ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku,

ad 4)

přechin porušování domovní svobody podle § 178 odstavec 1 trestního zákoníku, ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku

a o d s u z u j í s e

Pavel [REDACTED]

podle § 178 odstavec 1 trestního zákoníku, § 43 odstavec 1 trestního zákoníku, § 62 odstavec 1, § 63 odstavec 1 trestního zákoníku k **úhrnnému trestu obecně prospěšných prací** ve výměře **250 (dvěstěpadesát) hodin**.

Petr [REDACTED]

podle § 205 odstavec 2 trestního zákoníku, § 43 odstavec 2 trestního zákoníku k **souhrnnému nepodmíněnému trestu o dněti svobody** v trvání **1 (je den) rok**.

Podle § 56 odstavec 3 trestního zákoníku se pro výkon uloženého trestu zařazuje **do věznice s dozorem**.

Podle § 73 odstavec 1 trestního zákoníku se obžalovanému ukládá **trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel** na dobu **1 (je dnoho) roku**.

Podle § 43 odstavec 2 trestního zákoníku se ruší výrok o trestu z trestního příkazu Obvodního soudu pro Prahu 2 sp.zn. 8T 161/2010 ze dne 8.6.2010, který byl obžalovanému doručen dne 23.9.2010 a výrok o trestu z trestního příkazu Okresního soudu v Chomutově sp.zn. 3T 11/2010 ze dne 20.8.2010, který byl obžalovanému doručen dne 23.12.2010, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Podle § 228 odstavec 1 trestního řádu jsou **obžalovaní povinni zaplatit společně a nerozdílně** poškozenému Obecnímu úřadu Vyšehoří, Vyšehoří 50, Zábřeh, na náhradu škody částku 18.138,-Kč.

Podle § 229 odstavec 1 trestního řádu se poškození Milan [REDACTED] a Leonhard [REDACTED] odkazují se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

O d ů v o d n ě n í :

Dokazováním provedeným v hlavním líčení soud zjistil, že oba společným jednáním dne 30. dubna 2010 v době od 06.00 hodin do 13.30 hodin na místní účelové komunikaci ve Vyšehoří, okres Šumperk, po přeštipnutí spojovacího ocelového řetězu pomocí kleští odcizili 13 ks kovových poklopů na veřejné odvodňovací šachtě, čímž způsobili poškozenému Obecnímu úřadu Vyšehoří škodu ve výši 18.138,- Kč, v době od 14.30 hodin dne 29. dubna 2010 do 08.00 hodin dne 30. dubna 2010 v Králci, okres Šumperk, z volně přístupné stavby odcizili již do stavby částečně zakomponované el. kabely různých délek a průměrů o celkové délce 250 m, čímž způsobili poškození firmě Milan [REDACTED] - Montáž, údržba, výroba a revize elektrických a elektronických zařízení, [REDACTED] škodu ve výši 5.064,54,- Kč,

dne 3. května 2010 v době kolem 22.00 hodin na parkovišti na ul. Jesenické v Šumperku odcizili 3 ks kovových poklopů, čímž způsobili poškozenému družstvu [REDAKCE] spotřební družstvo [REDAKCE] škodu ve výši 3.610,- Kč, dne 12. května 2010 v době od 01.00 hodin do 01.35 hodin po překonání plotu výšky 1 m vnikli na oplocenou zahradu u domu č. 135 v Libině, okres Šumperk, odkud následně odcizili železný šrot o celkové váze 200 kg, přičemž byli přistiženi hlídkou Policie ČR, a svým jednáním způsobili poškozenému Leonhardu [REDAKCE] nar. [REDAKCE], škodu ve výši 600,- Kč, celkově tak jednáním pod body 1-4 způsobili škodu ve výši 27.412,54,- Kč, a Petr [REDAKCE] se tohoto jednání dopustil přesto, že byl trestním příkazem Okresního soudu v Chomutově ze dne 15. 4. 2008, sp. zn. 4T 21/2008, který nabyl právní moci dne 8. 5. 2008, uznán vinným mimo jiné trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b, e) trestního zákona, přičemž podle § 37 trestního zákona bylo upuštěno od uložení souhrnného trestu, který mu byl uložen trestním příkazem Okresního soudu v Chomutově ze dne 21. 1. 2008, sp. zn. 4T 495/2007, který nabyl právní moci dne 20. 2. 2008, kterým byl odsouzen pro trestný čin krádeže podle § 247 odst. 1 písm. e) trestního zákona k podmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 10 měsíců se zkušební dobou v trvání 2 roků.

Obžalovaný Petr [REDAKCE] v přípravném řízení uvedl, že vše co je uvedeno ve sdělení podezření, které mu bylo doručeno dne 5.5.2010 se zakládá na pravdě, k bodu 1 uvedl, že ve Vyšehoří byl s otcem, ten však řídil a nic nebral. K bodu 2 uvedl, že to udělal sám, k bodu 3 uvedl, že věci naložil sám, otec jen zastavil, k bodu 4 uvedl, že vše, co je uvedeno je pravda. U hlavního líčení se ke všem jednáním pod body 1-4 doznal, všech těchto jednání se dopustil společně s otcem, odcizené věci z jednání pod body 2 a 4 byly zajištěny policií, poklopy z jednání pod bodem 1 odevzdali do sběrný. Ke všemu se doznává, v současné době vede řádný život. Jednání lituje.

Obžalovaný Pavel [REDAKCE] v přípravném řízení uvedl, že bod 1 mu nic neříká, nikdy tam nebyl, k bodu 2 uvedl, že nic nebral, syn to možná mohl vzít. Doznal se k jednání pod bodem 3 a k jednání pod bodem 4. U hlavního líčení se doznal ke všem jednáním pod body 1-4, uvedl, že se dopustil všech 4 jednání společně se svým synem, souhlasí se vším, co je uvedeno v návrhu na potrestání.

Po provedeném dokazování a zhodnocení všech provedených důkazů jednotlivě i v jejich souhrnu ve smyslu ustanovení § 2 odstavec 6 trestního řádu dospěl soud k závěru, že bylo prokázáno, že se oba obžalovaní dopustili jednání uvedeného ve výroku rozsudku. Oba obžalovaní se k jednání u hlavního líčení doznali, uvedli, že se dopustili všech jednání popsanych pod body 1-4, vyjádřili se ke způsobené škodě a k tomu, co se stalo s odcizenými věcmi. Všechna jednání se dopustili společně. Jejich doznání je pak v souladu s ostatními provedenými důkazy, a to zejména s úředními záznamy o podaných vysvětleních Zdeňka [REDAKCE], Milana [REDAKCE] a Leonharda [REDAKCE] tedy poškozených, případně zástupců poškozených, kteří se vyjádřili k tomu, kdy odcizení zjistili a ke způsobené škodě. K bodu 1 pak podal trestní oznámení Stanislav [REDAKCE] jako zástupce poškozené Obecního úřadu Vyšehoří. Ve spise jsou dále protokoly o ohledáních místa činu s fotodokumentací, byla dále provedena prohlídka vozidla obžalovaného Pavla [REDAKCE] z toho je ve spise taktéž protokol a fotodokumentace. Věci, které byly ve vozidle a na přívěsném vozíku zajištěny, byly poté vráceny poškozeným Milanu [REDAKCE] Družstvu [REDAKCE] a Leonhardu [REDAKCE] Výše škody

pak byla zjištěna objektivním odborným vyjádřením. Obžalovaný Petr [REDAKCE] se výše uvedeného jednání dopustil přesto, že byl trestným příkazem Okresního soudu v Chomutově ze dne 15.4.2008 sp.zn. 4T 21/2008 uznán vinným mimo jiné trestným činem krádeže podle § 247 odstavec 1 písmeno b, e) trestního zákona účinného do 31.12.2009, přičemž podle § 37 trestního zákona bylo upuštěno od uložení souhrnného trestu, který mu byl uložen trestným příkazem Okresního soudu v Chomutově ze dne 21.1.2008 sp.zn. 4T 495/2007, kterým byl odsouzen pro trestný čin krádeže podle § 247 odstavec 1 písmeno e) trestního zákona k podmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 10 měsíců se zkušební dobou v trvání dvou roků. Výše provedenými důkazy bylo bez pochybností prokázáno, že se oba obžalovaní dopustili výše popsaného jednání, obžalovaný Petr [REDAKCE] se pod body 1-4 se dopustil dvou přečinů krádeže, a to podle § 205 odstavec 1 písmeno a) trestního zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku a podle § 205 odstavec 2 trestního zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 trestního zákoníku. V daném případě došlo k úpravě právní kvalifikace dle výkladu ustanovení § 205 trestního zákoníku, když v odstavci 2 ust. § 205 trestního zákoníku jde o samostatnou skutkovou podstatu a nikoliv o kvalifikovanou skutkovou podstatu. Soud má zato, že bylo možno takto upravit právní větu a právní kvalifikaci v souladu s současným výkladem výše uvedeného ustanovení, když se současně nejedná o případ uvedený v § 225 odstavec 2 trestního řádu a § 190 odstavec 2 trestního řádu. Jednáním pod bodem 4 se obžalovaný Petr [REDAKCE] dopustil přečinu porušování domovní svobody podle § 178 odstavec 1 trestního zákoníku ve spolupachatelství, když neoprávněně vnikl do obydlí jiného za splnění podmínek uvedených v § 133 trestního zákoníku. Obžalovaný Pavel [REDAKCE] se dopustil v bodě 4 stejně jako obžalovaný Petr [REDAKCE] přečinu porušování domovní svobody podle § 178 odstavec 1 trestního zákoníku o spolupachatelství a dále pokračujícího přečinu krádeže podle § 205 odstavec 1 písmeno a) trestního zákoníku ve spolupachatelství.

K osobě obžalovaného Petra [REDAKCE] bylo zjištěno, že v místě bydliště nebyl projednáván pro přešupek, v opise z evidence rejstříku trestů však má 11 záznamů od roku 2005 do roku 2010, a to převážně za majetkovou trestnou činnost. Rozhodnutím Okresního soudu v Chomutově sp.zn. 4T 495/2007 byl uznán vinným trestným činem krádeže podle § 247 odstavec 1 písmeno e) trestního zákona a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání 10ti měsíců s podmíněným odkladem a zkušební dobu v trvání dvou roků. Trestním příkazem Okresního soudu v Chomutově sp.zn. 4T 21/2008 byl uznán vinným trestným činem krádeže podle § 247 odstavec 1 písmeno b,e) trestního zákona a pokračujícím trestným činem krádeže podle § 247 odstavec 1 písmeno e) trestního zákona, bylo podle § 37 trestního zákona upuštěno od uložení souhrnného trestu vzhledem k trestu, který mu byl uložen trestním příkazem Okresního soudu v Chomutově sp.zn. 4T 495/2007. Trestním příkazem Okresního soudu v Chomutově sp.zn. 4T 165/2008 byl uznán vinným trestným činem krádeže podle 247 odstavec 1 písmeno e) trestního zákona a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání 11 měsíců s podmíněným odkladem na zkušební dobu v trvání tří roků a současně byl vyloven dohled. Trestním příkazem Okresního soudu v Karlových Varech sp.zn. 3T 159/2008 byl uznán vinným trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odstavec 1,2 trestního zákona a další a byl mu uložen úhrnný trest obecně prospěšných prací ve výměře 350 hodin. Tento trest byl zrušen rozsudkem Okresního soudu v Karlových Varech sp.zn. 3T 9/2009 ze dne 11.6.2009, kdy byl odsouzen za trestný čin krádeže podle § 247 odstavec 1 písmeno e) trestního zákona a byl mu uložen souhrnný trest odnětí svobody v trvání 12.

měsíců nepodmíněně se zařazením do věznice s dozorem. Ve věci Okresního soudu v Chomutově sp.zn. 4T 42/2009 byl uznán vinným dvěma trestnými činy krádeže podle § 247 odstavec 1 písmeno e) trestního zákona a byl mu uložen souhrnný trest odnětí svobody v trvání 13.měsíců nepodmíněně se zařazením do věznice s dozorem za současného zrušení výroku o trestu z rozsudku Okresního soudu v Karlových Varech sp.zn. 3T 9/2009 a dále bylo podle § 37 trestního zákona upuštěno od uložení dalšího trestu. Rozhodnutím Okresního soudu v Karlových Varech sp.zn. 40Pp 878/2009 bylo rozhodnuto o podmíněném propuštění Petra [REDAKCE] z výkonu trestu odnětí svobody v trvání 13 měsíců, usnesením Okresního soudu v Chomutově ze dne 11.1.2010 sp.zn. 4T 42/2009 bylo rozhodnuto, že podle § 419 trestního zákoníku odsouzený zbytek nevykonaného trestu nevykoná. Ve věci Obvodního soudu pro Prahu 2 sp.zn. 8T 161/2010 byl uznán vinným přečinem ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odstavec 1 trestního zákoníku a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání dvou měsíců s podmíněným odkladem a zkušební dobou v trvání 1 roku a současně zákaz činnosti spočívající v zakazu řízení motorových vozidel na 1 rok, trestní příkaz byl obžalovanému doručen dne 23.9.2010. Naposledy byl odsouzen trestním příkazem Okresního soudu Chomutov sp.zn. 3T 11/2010 ze dne 20.8.2010, kdy byl uznán vinným přečinem krádeže podle § 205 odstavec 2 trestního zákoníku a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání 8. měsíců s podmíněným odkladem a zkušební dobou v trvání 18.měsíců, trestní příkaz je v právní moci, obžalovanému byl doručen dne 23.12.2010.

K osobě obžalovaného Pavla [REDAKCE] bylo zjištěno, že v místě bydliště nebyl projednáván pro přestupek, v opise rejstříku trestů má dva záznamy, první je s účinky zahlazení, druhé odsouzení je Okresním soudem v Jeseníku sp.zn. 2T 285/2008, kdy byl uznán vinným trestným činem úvěrového podvodu podle § 250 odstavec 1,3 trestního zákona a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání 9 měsíců s podmíněným odkladem a zkušební dobou v trvání dvou roků, tedy do 22.1.2011.

Při úvaze o trestu přihlédl soud ke všem zákonným okolnostem ke stanovení druhu a výměry trestu a dosaženého účelu podle § 36-39 trestního zákoníku s přihlédnutím k povaze a závažnosti spáchaných přečinů a poměrům obou obžalovaných, soud mimo jiné přihlédl k jejich osobním poměrům, možnostem nápravy a jejich dosavadnímu životu. Jednáním obžalovaní porušili zákonem chráněný zájem na ochranu majetku a ochraně domovní svobody. Oběma obžalovaným polehčuje doznání projevené s lítostí, obžalovanému Pavlu [REDAKCE] přitěžuje skutečnost, že se jednání dopustil ve zkušební době podmíněného dosouzení, byť za druhově jinou trestnou činnost, jedná se však také o majetkovou trestnou činnost, dále se jednáním dopustil více trestných činů. Vzhledem ke všem okolnostem případu soud obžalovanému uložil jako přiměřený úhrnný trest obecně prospěšných prací ve výměře 250 hodin, tedy téměř v maximální výměře, když bylo přihlédnuto ke stanovisku obžalovaného k uložení tohoto trestu a k jeho zdravotnímu stavu. Obžalovanému Petru [REDAKCE] taktéž polehčuje doznání projevené s upřímnou lítostí, na druhé straně obžalovanému přitěžuje skutečnost, že se jednáním dopustil více trestných činů, v minulosti již byl odsouzen i k nepodmíněným trestům odnětí svobody, a to taktéž za majetkovou trestnou činnost. Vzhledem ke všem okolnostem případu soud dospěl k závěru, že obžalovanému Petru [REDAKCE] není možno vzhledem k jeho opisu rejstříku trestů uložit jiný trest než trest odnětí svobody, a to jako nepodmíněný, když současně byly splněny podmínky pro uložení souhrnného trestu, a to ve vztahu k trestnímu příkazu Obvodního soudu pro Prahu

2 sp.zn. 8T 161/2010 a současně ve vztahu k trestnímu příkazu OS v Chomutově sp.zn. 3T 11/2010. Soud obžalovanému uložil jako přiměřený souhrnný trest odnětí svobody v trvání jednoho roku, tedy ve spodní polovině zákonné trestní sazby uvedené v § 205 odstavec 2 trestního zákoníku. U obžalovaného byly splněny podmínky pro zařazení obžalovaného do věznice s ostrahou, vzhledem však k jeho věku a charakteru trestné činnosti má soud zato, že náprava obžalovaného bude lépe zaručena v mírnějším typu věznice, proto byl zařazen do věznice s dozorem za plnění podmínek uvedených v § 56 odstavec 3 trestního zákoníku. Vzhledem k uložení souhrnného trestu pak byl současně uložen i trest zákazu činnosti, tedy stejný jako v trestním příkaze Obvodního soudu pro Prahu 2 sp.zn. 8T 161/2010, jehož výrok o trestu byl zrušen.

Poškozený Obecní úřad Vyšehorí se řádně a včas připojil k trestnímu řízení s nárokem na náhradu škody, škoda byla objektivně zjištěna, proto bylo rozhodnuto o povinnosti obou obžalovaných zaplatit společně a nerozdílně poškozenému způsobenou škodu. Poškozený Milan [redacted] a Leonhard [redacted] se taktéž připojili se svým nárokem na náhradu škody, odcizené věci však jim byly vráceny, proto bylo rozhodnuto ve smyslu ustanovení § 229 odstavec 1 trestního řádu a poškození byli odkázáni se svým nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku lze podat do osmi dnů od doručení písemného vyhotovení odvolání ke Krajskému soudu v Ostravě, pobočka Olomouc, prostřednictvím podepsaného soudu. Odvolání musí být odůvodněno tak, aby z něj bylo patrné, ve kterých výrocích je rozsudek napadán, jaké vady jsou rozsudku vytýkány nebo řízení, které rozsudku předcházelo. Odvolání lze opřít i o nové skutečnosti i nové důkazy. Státní zástupce je povinen v odvolání uvést, zda je podává, byť i z části, ve prospěch nebo neprospěch obžalovaného. Poškozený má právo podat odvolání do výroku o náhradě škody, nebo že tento učiněn nebyl.

Okresní soud v Šumperku
dne 21.2.2011

Mgr. Pavlína Hajtmarová, v.r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
Lenka Bobeková